

ПРОГРАМ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА КОРИДОРА САВЕ И ДРИНЕ (SDIP)

Додатак Акционог плана
расељавања
(RAP)

Потпројекат Нови Пазар – Радови на уређењу речног корита реке Рашке
Обухвата додатне утицаје на дужини од 500 m

Република Србија
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Дирекција за воде
Јединица за управљање пројектом

Нацрт број 3
Септембар 2025. године

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

КЕ	Корисник експропријације
УСС	Уставни суд Србије
ЦСПИ	Централна служба за повратне информације
КО	Катастарска општина
РДВ	Дирекција за воде
ЕСС	Еколошке мере и друштвени стандарди Светске банке
ESS5	ESS који се тичу откупа земљишта, ограничења везана за коришћење земљишта и невољног расељавања
ЖМ	Механизам за жалбе
СРЖ	Служба за решавање жалби
ЛС	Локална самоуправа
ЛОЖ	Локални одсек за жалбе
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије
МФ	Министарство финансија Републике Србије
ОПП	Особе погођене пројектом
ЈУП	Јединица управљање пројектом
ОПР	Оквирни план расељавања
РАП	Акциони план расељавања (овај документ)
РС	Република Србија
РСД	Српска валута – српски динар
ПАЗС	План ангажовања заинтересованих страна
SDIP	Програм интегрисаног развоја коридора Саве и Дрине (овај Пројекат)
СБ	Светска банка

СПИСАК ДЕФИНИЦИЈА/РЕЧНИК

Акциони план расељавања – Потпројекат Нови Пазар – Радови на регулисању реке Рашке – додатни утицаји

Датум пресека	Датум дефинисан овим РАП-ом тј. 30. март 2025. Уколико лице борави на пројектном подручју и након Датума пресека, оно неће моћи да испуни услове за накнаду и/или помоћ при расељавању. Поред тога, све непокретности (као што су саграђени објекти, усеви, засади воћа и шумске површине) успостављене након Датума пресека неће бити предмет накнаде. Датум када ОПП добију писани предлог о експропријацији биће одређен као датум пресека. Писмена потврда биће достављена заједно с предлогом. Никаква улагања након Датума пресека неће бити предмет накнаде, осим када се може доказати да су ове интервенције након Датума пресека биле неопходне ради одржања средстава за живот лица под утицајем пројекта у периоду између Датума пресека и расељавања. Сврха Датума пресека представљена је током анкете.
Испуњавање услова	У контексту овог РАП-а, право на накнаду за губитке дефинисане РАП-ом.
Полагање права	Накнада и други облици помоћи које лица погођена утицајима невољног откупа земљишта имају право да добију у складу са овим РАП-ом према дефинисаној категорији испуњавања услова.
Експропријација	Односи се на експропријација или ограничавање власничких права на имовину уз накнаду која није нижа од тржишне вредности имовине путем еминентне надлежности Владе, дефинисане Законом о експропријацији.
Невољно расељавање	Односи се на утицаје расељавања у вези с пројектом када погођено лице нема могућност да одбије откуп земљишта или ограничења везана за коришћење земљишта, физичко пресељење (премештање, губитак стамбеног земљишта или губитак склоништа), економско пресељење (губитак земљишта, непокретности или приступа непокретностима, које доводи до губитка извора прихода или других средстава за живот), или оба.

Откуп земљишта	Односи се на све поступке стицања земљишта за потребе пројекта, који обухватају директну куповину, експропријацију имовине и откуп права приступа, као што су право служности или коришћења пута. Откуп земљишта такође може да обухвата: (а) откуп ненасељеног или некоришћеног земљишта, без обзира на то да ли се земљопоседник ослања на то земљиште у погледу прихода или средстава за живот; (б) враћање у посед јавног земљишта које користе или на коме бораве појединци или домаћинства; и (в) утицаје пројекта који доводе до потапања земљишта или га на други начин учине неупотребљивим и неприступачним. „Земљиште“ подразумева све што расте на земљишту или је за њега трајно везано, као што су усеви, грађевине и друге ствари, те припадајућа водна тела.
Извори прихода	Односе се на читав распон средстава која појединци, породице и заједнице користе како би зарадили за живот, као што су приходи од плате, пољопривреде, риболова, лова, други приходи засновани на природним изворима, ситној трговини и размени.
Мањи утицаји пресељења	Да би се утицаји пресељења категоризовали као мањи, неопходно је да буду испуњени сви наведени услови: (а) сваки од ранијих сопственика губи мање од 10 одсто свог земљишта, независно од укупног броја ранијих сопственика, (б) преостали део тог земљишта је економски одржив; и (в) није неопходно физичко пресељење.
Особа под утицајем пројекта (ОПП)	ОПП је свако лице које је, као последица спровођења (пот)пројекта, погођено утицајима проистеклим из експропријације, расељења или ограничења у вези са приступом земљишту или непокретностима.

Трошкови замене	Трошкови замене дефинишу се као метод вредновања који доводи до накнаде довољне за замену непокретности, уз неопходне трошкове трансакције у вези са заменом имовине. Тамо где су тржишта функционална, трошкови замене представљају тржишну вредност утврђену независном и компетентном проценом вредности непокретности, увећане за трошкове трансакције. Тамо где тржишта нису функционална, трошкови замене могу да се утврде алтернативним средствима, као што је процена производне вредности за земљиште или производну имовину, или недевалвиране вредности заменског материјала и радне снаге потребне за изградњу објеката или других непокретности, уз трошкове трансакције. Метода процене за одређивање висине трошкова замене треба да буде забележена и приложена уз релевантну документацију везану за планирано расељавање. Трошкови трансакције обухватају административне трошкове, накнаде за регистрацију или власништво, разумне трошкове селидбе и све друге сличне трошкове наметнуте погођеним лицима.
Оквирни план расељавања (ОПР) СДИП-а	ОПР за СДИП је документ који се односи на све компоненте Пројекта, израђен, усвојен, стављен на увид јавности и јавну расправу у децембру 2019. године, а у којим се појашњавају принципи расељавања и организациони аранжмани те дефинишу критеријуми који ће се примењивати у потоњим потпројектима током имплементације пројекта. Документ садржи јасне дефиниције услова под којима ће се расељавање планирати и имплементирати. Дефинише концепте као што су полагање права, принципи накнаде, поступаци жалбе и друге правне процедуре. Доноси се за пројекте с потпројектима или вишеструким деловима који не могу да буду дефинисани пре одобрења пројекта.
Акциони план расељавања – Радови на уређењу речног корита реке Рашке (2024)	Почетни план је развијен, усвојен и разматран 5. јула 2024. године, обухватајући утицаје на експропријацију земљишта за деоницу од 2000 m (од укупно 2500 m)

Акциони план расељавања – Радови на уређењу речног корита реке Рашке – додатни утицаји (2025)	Овај РАП допуњује управљање и ублажавање утицаја који произлазе из откупа земљишта потребног за 500 метара (од 2500 m) који су изостављени у горе наведеном почетном РАП-у.
Ограничења везана за коришћење земљишта	Односе се на ограничења или забране коришћења пољопривредног, стамбеног, комерцијалног или другог земљишта која се непосредно уводе и ступају на снагу као део пројекта. Могу да обухватају и ограничења везана за приступ законски дефинисаним парковима или заштићеним подручјима, ограничења везана за приступ другим заједничким имовинским ресурсима и ограничења везана за коришћење земљишта у оквиру комуналних делатности или сигурносних зона.
Заинтересоване стране	Сваки појединац, група, организација и институција који су исказали интересовање за Пројекат или су потенцијално погођени Пројектом, или они који имају могућност да утичу на Пројекат.

УПОРЕДНА ВРЕДНОСТ ВАЛУТА

(Девизни курс у јулу 2025)

Јединица валуте = RSD

107,24 RSD = USD 1

117,20 RSD = EUR 1

Садржај

1.	КРАТАК ПРЕГЛЕД.....	- 10 -
1.1	Опис пројекта.....	- 10 -
1.2	Активности потпројекта.....	- 12 -
1.3	Аранжмани за спровођење пројекта.....	- 12 -
1.4	Утицаји потпројекта.....	- 13 -
1.5	Статус поступака експропријације.....	- 14 -
2.	УВОД.....	- 15 -
2.1	Контекст потпројекта.....	- 15 -
2.2	Основни социјално-економски услови ширег подручја пројекта.....	- 19 -
2.3	Потпројектне активности.....	- 22 -
2.4	Делокруг и сврсисходност Додатка Акционог плана расељавања (RAP).....	- 26 -
2.5	Циљеви и принципи Акционог плана расељавања и откупа земљишта.....	- 27 -
2.6	Методологија истраживања.....	- 27 -
3.	НАЦИОНАЛНИ ПРАВНИ ОКВИР РЕЛЕВАНТАН ЗА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈУ ЗЕМЉИШТА.....	- 28 -
3.1	Национални правни оквир за откуп земљишта – Закон о експропријацији у Србији.....	- 28 -
3.2	Јавни интерес и сврха експропријације.....	- 29 -
3.3	Поступак експропријације.....	- 29 -
3.4	Стопе накнаде за земљиште.....	- 30 -
3.5	Услови информисања и консултација.....	- 30 -
3.6	Информације од јавног значаја.....	- 31 -
3.7	Други важећи закони и одредбе.....	- 31 -
4.	ПОЛИТИКА СВЕТСКЕ БАНКЕ ПО ПИТАЊУ НЕВОЉНОГ РАСЕЉАВАЊА.....	- 32 -
4.1	Одступања релевантна за утицаје потпројекта.....	- 33 -
5.	ИЗБЕГАВАЊЕ И УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА.....	- 45 -
6.	ПРЕГЛЕД УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА.....	- 46 -
6.1	Попис/инвентар.....	- 50 -
6.2	Социо-економска анкета.....	- 50 -
6.3	Социо-економска процена.....	- 51 -
6.3.1	Власници.....	- 51 -
6.3.2	Пол испитаника.....	- 51 -
6.3.3	Средства за живот погођених лица и месечни приход.....	- 52 -
6.3.5	Место пребивалишта.....	- 52 -
6.3.6	Рањивост.....	- 52 -
6.3.7	Јавна инфраструктура која ће бити погођена.....	- 53 -

7. СТРАТЕГИЈЕ НАКНАДЕ ЗА РАСЕЉАВАЊЕ	53 -
7.1 Кључни принципи.....	53 -
7.2 Датум пресека	53 -
7.3 Испуњавање услова	54 -
7.4 Статус поступка експропријације приликом припреме овог RAP-а	55 -
7.4.1 Почетак експропријације.....	55 -
7.4.2 Информације о експропријацији.....	55 -
7.4.3 Утврђивање непокретности у обухвату.....	56 -
7.4.4 Процена.....	57 -
7.5 Процена земљишта	58 -
7.6 Накнада за експроприсано земљиште.....	60 -
7.7 Процена вредности помоћних објеката.....	61 -
7.8 Утврђивање заменског земљишта	61 -
8. МЕХАНИЗАМ ЗА РЕШАВАЊЕ ЖАЛБИ.....	61 -
8.1 Организациони аранжмани за жалбени механизам.....	61 -
8.2 Жалбени поступак.....	63 -
8.3 Надзор и извештавање о жалбама	65 -
8.4 Систем Светске банке за решавање жалби.....	66 -
9. Консултације и учешће	66 -
10. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АРАНЖМАН И ТИМ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ.....	68 -
10.1 Одговорност за имплементацију.....	68 -
10.2 Институционални капацитети	69 -
11. Распоред имплементације	70 -
11.1 Надзор, вредновање и извештавање.....	72 -
11.2 Завршни извештај.....	73 -
12. Трошкови и буџет	74 -
Прилог 1 – Позив на јавну расправу о Нацрту Акционог плана расељавања.....	77 -
Прилог 2 – Захтев за приступ информацијама од јавног значаја	78 -
Прилог 3 – Социо-економски анкетни упитник.....	80 -
Прилог 4 – Социо-економски подаци и права лица чије је земљиште експроприсано	85 -
Прилог 5 – Информативни летак о механизму за подношење жалби	90 -
Прилог 6 – Образац за пријаву жалби.....	94
Прилог 7 – Доказ о обезбеђеним средствима за експропријацију	97
Прилог 8 – Оснивање Комисије за жалбе.....	97
Прилог 9 –Треба да буде додат	99
Прилог 10 – Извештај о консултацијама са ЛПП – Додатних 500 метара деонице, радови на регулацији реке Рашке	100

Прилог 11: ЈАВНО ОБЈАВЉИВАЊЕ И ЈАВНА КОНСУЛТАЦИЈА извештај за
ПУУЖ (План управљања животном средином и друштвеним аспектима) ...105

Списак табела:

Table 1 – Анализа одступања.....	33 -
Table 2 – Преглед погођених катастарских парцела према врсти власништва и подручја.....	48 -
Table 3 – Преглед власништва над земљиштем разврстан по полу	48 -
Table 4 – % полна подела споственика	52 -
Table 5: Одговорности и аранжмани за имплементацију.....	68 -
Table 6 : Оквирни распоред имплементација Акционог плана расељавања.....	70 -
Table 7 : Расподела буџета	74 -

Списак слика:

Слика 1: Преглед локација река Рашке, Јошанице и Трнавице.....	18 -
Слика 2. Локација школе „Авдо Међедовић“ у вези са радовима на регулисању корита реке Рашке.	20 -
Слика 3: Образовни нивои у Новом Пазару (% у односу на укупно становништво)	21 -
Слика 4: Стопа уписа у предшколско образовање.....	21 -
Слика 5 – Обухват радова на уређењу корита приказан на катастарској карти	24 -
Слика 6 – Почетак деонице радова	24 -
Слика 7: Стање пре поремећаја узрокованих потпројектом	25 -
Слика 8 – Дијаграм тока експропријације	30 -
Слика 9 – Стабла ораха под утицајем пројекта.....	46 -
Слика 10 – Хидрофор погођен пројектом	47 -
Слика 11 – Помоћни објект погођен пројектом	47 -
Слика 12 – Утицај на изворе прихода	52 -
Слика 13 – Организациона шема ЈУП	70 -

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД

1.1 Опис пројекта

Потпројекат за регулацију реке Рашке у Новом Пазару један је од три уговора о регулацији реке у Новом Пазару и спроводи се у оквиру фазе 1 у Србији. Планирани радови на регулацији реке предвиђени Детаљним пројектом

ПРЕГЛЕД УТИЦАЈА ОТКУПА ЗЕМЉИШТА: ПРВОБИТНИ ОБИМ И ДОДАТНА УСКЛАЂИВАЊА

Информације о уговору за текуће радове:

- Уговор о изградњи потписан је у децембру 2023. године са заједничким улагањем ЈАДРАН Д.О.О, MILLENIUM TEAM Д.О.О и HSV Д.О.О. (Извођач радова), и
- Радови су започели 1. августа 2024. године на деоници од 2.000 m, на земљишту прибављеном у оквиру првобитног Акционог плана расељавања (RAP).

Утицаји обухваћени првобитним Акционим планом расељавања (RAP):

- Радови на уређењу обухватају ископавање, ограничено измуљавање и уклањање вегетације дуж деонице од 2.500 m.
- За идентификоване утицаје на деоници од 2.000 m израђен је свеобухватни Акциони план расељавања (RAP), који је одобрила Светска банка (21. јун 2024. године), објављен, консултован (5. јул 2024. године) и у потпуности спроведен.

Додатни утицаји обухваћени Акционим планом расељавања (RAP):

- Док је Извођач радова радио на терену, откривено је да детаљни план експропријације, иако је обухватао последњих 500 метара пројектне зоне, није прибавио земљиште због пропуста у катастарским евиденцијама. Овај проблем је постао видљив приликом обележавања граница градилишта.
- Није извршена експропријација непокретности, нити су започети радови на додатних 500 m који су предмет овог Акционог плана расељавања (RAP).

обухватају рутинске активности ископавања, уклањање вегетације дуж целе трасе радова у дужини од 2500 m, са ограниченим измуљавањем, уклањањем самоникле вегетације на речним обалама и у самом кориту реке, радове на левој и десној обали са завршном обрадом од агрегатног камена.

Операције и активности за које се тражи финансирање инвестиционих пројеката (IPF) Светске банке након 1. октобра 2018. године, потпадају под примену Оквира за животну средину и друштво (ESF). Оквир за животну средину и друштво обухвата, између осталог, 10 еколошких и друштвених стандарда, који постављају обавезне захтеве за Зајмопримца и Пројекат. Релевантност сваког стандарда се утврђује током припреме Пројекта који ће се процењивати за сваки Потпројекат у складу са оквирним инструментима управљања. Релевантност, између осталог, Стандарда

ESS5: Потврђено је да су додатни утицаји повезани са откупом земљишта, ограничењима повезаним са коришћењем земљишта и невољним расељавањем.

Акциони план расељавања (RAP) је припремљен за почетних 2.000 метара (од укупног обухвата од 2.500 m), где су грађевинске активности тренутно у току, и одобрен је од стране Светске банке 21. јуна 2024. године, објављен, консултован 5. јула 2024. године и у потпуности спроведен. Међутим, током утврђивања граница градилишта на терену, откривено је да детаљни план експропријације није обухватио последњих 500 метара трасе радова неопходне за целокупну трасу од 2.500 m, за које земљиште још увек није прибављено. Овај Додатак RAP-а је стога припремљен како би се обратили утицаји који се односе на овај преостали одељак.

И првобитни RAP, који покрива утицаје на почетних 2.000 m, и овај допунски RAP за додатних 500 метара припремљени су на основу истог пројекта, односно Детаљног пројекта за радове на уређењу корита реке Рашке бр. 094-03/21 од септембра 2021. године, који је израдила пројектантска кућа „ЕНТИНГ“ д.о.о. Београд. Није било промена у обухвату пројекта, а утицаји представљени у овом додатку представљају наставак истог пројектног оквира.

Ради појашњења, детаљни пројекат експропријације, израђен у оквиру Детаљног пројекта, обухватао је целу деоницу од 2.000 m радова на уређењу корита реке Рашке. Након завршетка, пројекат је поднет на регистрацију у катастар непокретности, након чега је отпочео поступак прибављања земљишта.

Међутим, због пропуста који је настао при имплементацији новог катастарског оперативног система, парцеле земљишта које одговарају последњих 500 m предвиђене трасе радова ненамерно су изостављене из регистра непокретности. У то време и Катастар непокретности и Град Нови Пазар сматрали су да регистровани списак погођених парцела обухвата целу деоницу од 2.500 m у складу са пројектом експропријације.

Након тога, потврђено је да изостављени део није експроприсан. Обавештење о јавном интересу издато 2021. године заснивано је на трасирању пројекта како је предвиђено Просторним планом и као такво односи се на целу деоницу од 2.500 m, укључујући и деоницу од 500 m изостављену из оригиналне експропријације у катастру.

Овај RAP је додатак који је израђен у блиским консултацијама са лицима погођеним пројектом (RAP), и биће предмет консултација са широм јавности и објављен као испуњење обавезе утврђене Планом обавеза у области животне средине и друштва (ESCP) за Пројекат ради усаглашавања са ESF. RAP предвиђа начин на који ће бити испуњени захтеви и националног закона и ESS5, при чему се у суштини ослања на одредбе Оквирног плана расељавања (RPF) и Плана за ангажовање заинтересованих страна (SEP)

усвојених за SDIP, и обезбеђује доступан механизам за жалбе који омогућава двосмерну комуникацију са лицима погођеним пројектом (RAP) у сваком тренутку.

1.2 Активности потпројекта

Активности потпројекта за додатну деоницу од 500 метара остају исте као оне описане у првобитном RAP-у за реку Рашку. Детаљне информације о обиму радова, утицајима и мерама ублажавања могу се пронаћи у објављеном RAP-у, који је доступан на веб-страници Министарства пољопривреде на следећем линку:

<https://www.minpolj.gov.rs/dokumenta/resettlement-action-plan-raska-river>

Важно је напоменути да се последњих 500 m деонице технички и социјално разликују од претходних 2.000 m. Конкретно, ова деоница не пресеца нити на други начин утиче на било које локалне мостове или импровизоване прелазе преко реке које користи заједница. Као последица, нису потребне измене постојећих приступних тачака и не предвиђају се поремећаји локалне повезаности током радова на овом делу трасе. То значајно смањује могућност привремених или трајних ограничења приступа као и потребе за додатном експропријацијом непокретности

1.3 Аранжмани за спровођење пројекта

Укупну реализацију SDIP-а (осим потпројекта изградње луке Сремска Митровица који спроводи Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије), овај и још два потпројекта у Новом Пазару, укључујући праћење и евалуацију спровођења инструмената за управљање животном средином и друштвеним питањима, укључујући и овај RAP, одговорност има Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде — Дирекција за воде, односно њина Јединица за управљање пројектом (PIU). Јединица за управљање пројектом (PIU) има позитивну оцену досадашњег рада и располага квалификованим кадром са искуством у укупном управљању пројектима у сектору вода и заштите од поплава. Постоји значајно искуство у управљању еколошким и друштвеним ризицима и утицајима у складу са захтевима Светске банке (искуство стечено у спровођењу Оперативних политика – Заштитних мера и Оквира за животну средину и друштво – ESF). Процес откупа земљишта је по закону у надлежности локалне самоуправе на којој се налази земљиште које се експроприше, односно Града Новог Пазара. Град Нови Пазар има више одговорности: административно поступање у поступку експропријације; исплата накнаде за губитак земљишта и имовине; пружање додатне подршке како је предвиђено овим RAP-ом као корисник експропријације; вођење локалног Одељења за пријем жалби у оквиру механизма за жалбе усвојеног за пројекат; пружање правне помоћи лицима погођеним пројектом и друге сродне активности. Јединица за управљање пројектом пружа непосредан надзор, подршку, јачање капацитета, смернице, праћење и евалуацију свих аспеката спровођења.

1.4 Утицаји потпројекта

Алтернативна траса за потпројекат није могла бити разматрана, а избегавање утицаја на земљиште није било изводљиво због природе, локације и циља потпројекта. Обухват радова је постављен тако да прати ток реке и положај еродираних речних обала које су подложне поплавама.

Различите микроалтернативе су упоређене, што је омогућило да пројектовање избегне неке од најнегативнијих утицаја, али ће радови и даље захтевати трајно отуђење права на земљиште ограничено експропријацијом у складу са националним законом. Траса радова обухвата **19** парцела земљишта, од којих су све у приватном власништву. Обим утицаја на приватно земљиште је у целини мали, а појединачни утицаји су на површини од **2 m²** до **1674 m²**. У једном случају површина која је погођена је већа од 10%, при чему је преостало земљиште употребљиво и нема физичког расељавања нити утицаја на животне приходе, што потврђује укупни закључак о обиму утицаја. Узани појаси земљишта на самим ивицама реке Рашке, дуж речне обале која је углавном већ еродирана, прекривена наносима и заробљена самониклим дрвећем, жбуњем и купинама, са често блатњавим и нестабилним косинама, загађена пластиком, комуналним отпадом и другим остацима. Укупно ће бити уклоњено **5 стабала ораха, хидрофор и један помоћни објекат** који је у склопу приватног земљишта. Није утврђено постојање никакве друге имовине повезане са земљиштем. Са свим власницима земљишта су вођени преговори. Власници 19 парцела земљишта, укључујући и оне на којима се налази имовина, сагласили су се и у принципу закључили споразуме о накнади. Када је постојала неусаглашеност са проценом пореске управе, ангажовани су независни акредитовани експерти да поново процене вредност земљишта на основу примедби које су изнела лица под утицајем пројекта. Упркос додатном ангажовању Града Новог Пазара, споразуми нису постигнути за 3 парцеле од укупно **19** (осталих 16 решено је споразумно) и предмети су предати Основном суду у Новом Пазару. Један случај је последица постојећег претходног спора око земљишта и сложеног правног статуса сувласништва. Преговори се настављају и вансудско поравнање остаје опција у сваком тренутку. Сви трошкови настали током процене, преговора, вансудско путем или преко Суда (такса, адвокатске и стручне накнаде) надокнађује Град Нови Пазар. Нису потребне авансне уплате за судске, процене или трошкове заступања.

Нема мостова нити импровизованих прелаза преко реке на јавном или приватном земљишту који би требало да се реконструишу или замене. Осим у једном случају, власници земљишта погођени отуђењем изгубиће мање од 10% укупне површине коју поседују. У том једном изузетку, упркос већој површини земљишта, нису идентификовани утицаји на животне приходе јер ова парцела не доприноси изворима прихода домаћинства, није била обрађивана, и преостало земљиште остаје употребљиво. Посете локацији и изјава лица погођеног пројектом током преговора потврдиле су да земљиште погођено пројектом није продуктивно и није обрађивано. Ни земљиште ни

имовина која је са њим повезана не доприносе егзистенцији погођених домаћинстава. Лица под утицајем пројекта су као жељену накнаду тражила новчану исплату; једно лице погођено пројектом је затражило да добије заменско земљиште. Очекује се да ће имплементација RAP-а бити завршена до краја **августа 2025. године**. У настојању да се испоштује наведени рок, Град Нови Пазар је одржао више састанака са председником Основног суда, на којима је договорено да ће се предмети експропријације решавати приоритетно. Суд се сагласио да закаже рочишта за предмете у току јула и августа 2025. године.

1.5 Статус поступака експропријације

Јавни интерес за откуп земљишта прогласила је Влада Србије 15. априла 2021. године (Одлука 05 бр. 465-3361/2021) и заснива се на просторном плану Новог Пазара. Пројекат је у припреми од 2020. године, када се очекивала брза имплементација, а самим тим и брзо проглашење Јавног интереса након одобрења Уговора о зајму. Напредак је био спор услед кашњења у пројектним активностима. Проглашење јавног интереса обухвата целу деоницу у дужини од 2500 метара.

Од децембра 2024. године Град Нови Пазар, заједно са PIU, ради на утврђивању лица која ће бити под утицајем пројекта. Утврђен је попис лица, земљишта и имовине, утврђено је испуњавање услова за накнаду и помоћ, извршена су финансијска издвајања и завршене све друге активности које претходе званичној експропријацији, укључујући завршетак детаљног пројекта и планирање стопа накнаде кроз смислену сарадњу са лицима погођеним пројектом (ЛПП).

Јавни правобранилац је законски заступник Корисника експропријације, односно Града Новог Пазара. Он је задужен за вођење формалног подношења захтева за експропријацију сваке катастарске парцеле појединачно, процену вредности земљишта и имовине и исплату накнаде. Вредност земљишта проценила је Пореска управа за сваку земљишну парцелу појединачно и о процени се расправљало са свим власницима уз довољно времена за повратне информације. За оне власнике који су поднели жалбе, незадовољни проценом, ангажовани су појединачни акредитовани стручњаци за процену како би утврдили вредност земљишта. Све **трошкове** настале у току процене, преговора, споразумног решавања или поступка пред судом (трошкови подношења, адвокатске и експертске накнаде) сноси Град Нови Пазар.

Просечна процена земљишта коју је дала Пореска управа или акредитовани експерти износи **7.644,00 RSD / m²** или **65,22 EUR / m²**. У Новом Пазару постоји функционално тржиште некретнина, па трошак замене према томе представља тржишну вредност утврђену независном и компетентном проценом вредности некретнине (експропријација у Србији не подлеже трошковима трансакције). Укупни износ понуђен 32-ици власника земљишта (укључујући оспорене случајеве) за земљиште износи **39.815.748,00 RSD (у противвредности од 339.724,81 EUR)**, док су преговори довели до

споразума у износу од **36.196.908,00 RSD (у противвредности од 308.847,33 EUR)** и **300.000,00 RSD (у противвредности од 2.559,50 EUR)** за имовину повезану са земљиштем. Град Нови Пазар је издвојио додатних 250.000.000,00 RSD за земљиште и имовину (у противвредности од 2.132.923,48 EUR) за фискалне године 2024. и 2025. у складу са усвојеним буџетом Града Новог Пазара.¹). Ова средства су доступна на Консолидованом трезорском рачуну у оквиру буџетске одредбе која обухвата резерве и покриће накнаде за земљиште, имовину и све додатне трошкове и за споразуме постигнуте преговорима и за одлуке суда. Трезорски рачун се може сматрати државним ескроу рачуном јер се у оквиру назначеног износа за подобне издатке признају само исплате накнада које су подобне по овом конкретном RAP-у. Ово омогућава да се исплате накнада извршавају правовремено и без одлагања. Закон о извршењу Републике Србије омогућава власнику отуђеног земљишта да буде обештећен путем извршења из било којих расположивих средстава на било којем банкарском рачуну корисника експропријације — у овом случају Града Новог Пазара, што власницима пружа свеобухватну гаранцију и правну заштиту. Више детаља о поступку експропријације и његовом тренутном статусу дато је у поглављу 6.5.7 и Прилогу 10.

2. УВОД

2.1 Контекст потпројекта

Србија се већ годину дана бори с поплавама. У континуираним напорима да заштити животе, здравље и имовину, Влада Републике Србије је затражила и добила финансијску подршку кроз инвестиционо пројектно финансирање са Светском банком (у даљем тексту названа: СБ) за спровођење Програма интегрисаног развоја Сава-Дрина (SDIP). SDIP има за циљ убрзање регионалне економске сарадње на Западном Балкану и доприноси јачању институција и процедура кроз које земље поречја Саве и Дрине сарађују како би се побољшала заштита од поплава. SDIP се спроводи кроз две узастопне и делимично преклапајуће фазе уз пет земаља учесница: Србија, БиХ, Црна Гора, Хрватска и Словенија.

Подпројекат за уређење реке Рашке у Новом Пазару, на који се односи овај Акциони план расељавања (RAP) – додатни утицаји, једна је од активности спроведених у оквиру фазе 1 у Србији. Ова активност допуњује пројекат „Нови Пазар — заштита од поплава“ из 2016. године, који је спроведен као једна од компоненти затвореног Пројекта хитног опоравка од поплава (FERP), другог по величини кредита у то време одобреног од Групе Светске банке у Србији. FERP је успешно спроведен од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (MAFWM) у складу са политикама заштите Светске банке.

¹ https://www.novipazar.rs/images/dokumenti/budzet/2024/Odluka_o_budzetu_za_2024.pdf

Операције и активности за које се тражи финансирање инвестиционих пројеката (IPF) Светске банке након 1. октобра 2018. године, потпадају под примену Оквира за животну средину и друштво (ESF).² Оквир за животну средину и друштво обухвата, између осталог, 10 еколошких и друштвених стандарда, који постављају обавезне захтеве за Зајмопримца и Пројекат. Релевантност сваког стандарда се утврђује током припреме Пројекта који ће се процењивати за сваки Потпројекат у складу са оквирним инструментима управљања. Релевантност, између осталог, Стандарда **ESS5: Откуп земљишта, ограничења коришћења земљишта и присилно пресељавање** за Потпројекат уређења реке Рашке у Новом Пазару су потврђени.

Потпројекат за регулацију реке Рашке у Новом Пазару један је од три уговора о регулацији река у Новом Пазару који се реализују у оквиру **Фазе 1 Пројекта заштите од поплава у Србији**. Потпројекат обухвата радове на регулацији реке дуж дела реке Рашке на **деоници дугој 2.500 m**, укључујући ископе, ограничено јаружење и чишћење вегетације на обе обале, са коначном стабилизацијом употребом агрегатног камена.

Разрађен је комплетан Акциони план расељавања (RAP) како би се превазишли утицаји на **првобитну деоницу пројектног подручја дугу 2.000 m**. Овај RAP је:

- **Одобрила Светска банка 21. јуна 2024. године**
- **Објављен и разматран** са заинтересованим странама **5. јула 2024. године**.
- **Потпуно спроведен** пре почетка радова на траси радова дугој 2.000 m.

Радови на изградњи почели су **1. августа 2024. године** на земљишту отуђеном и обештећеном у складу са овим првобитним RAP-ом.

Уговор за извођење радова додељен је у **децембру 2023. године** заједничком улагању које чине **JADRAN D.O.O, MILLENIUM TEAM D.O.O и HSV D.O.O**.

Након што је извођач радова почео са радовима и како су радови напредовали, утврђено је да последњих 500 m пројектне деонице, иако су саставни део детаљног плана експропријације и пројектне документације, нису отуђени због пропуста у катастарским евиденцијама. Овај проблем је уочен приликом обележавања граница градилишта. Није започето отуђење земљишта нити су извођени физички радови на било којој приватној парцели у оквиру тих 500 m. Да би се отклонио овај пропуст, састављена је овај **Додатак Акционог плана расељавања (RAP)** који покрива додатне утицаје и обезбеђује испуњење

² ESF је доступан на следећој веб-страници – <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework>. Последњи пут приступљено у августу 2023. године.

обавеза утврђених Планом еколошких и друштвених обавеза (ESCP) пројекта, у складу са ESF-ом.

И првобитни RAP који покрива утицаје на првобитних 2.000 m и овај додатак RAP-а за додатних 500 m, припремљена су на основу истог пројектног решења: Детаљни пројекат уређења корита реке Рашке бр. 094-03/21 од септембра 2021. године, израдила је пројектантска компанија EHTING d.o.o. Београд. Није било измена у обухвату пројектног решења, а утицаји наведени у овом додатку RAP-а представљају наставак истог пројектног оквира. Ради јасноће, детаљни пројекат експропријације сачињен у то време обухватао је целу деоницу уређења корита реке Рашке дугу 2.500 m. Након завршетка, пројекат је поднет на регистрацију у катастар непокретности, након чега је отпочео поступак прибављања земљишта. Међутим, због пропуста који је настао при имплементацији новог катастарског оперативног система, парцеле земљишта које одговарају последњих 500 m предвиђене трасе радова ненамерно су изостављене из регистра непокретности. У то време и Катастар непокретности и Град Нови Пазар сматрали су да регистровани списак погођених парцела обухвата целу деоницу од 2.500 m у складу са пројектом експропријације.

2.2 Опис подручја и локални контекст потпројекта

Невиђене падавине су почеле почетком/средином маја 2014. године, изазивајући велике поплаве, што је довело до проглашења ванредног стања на националном нивоу 15. маја 2014. године. Обилне падавине довеле су до наглог и значајног пораста нивоа воде у осам главних река у западној, југозападној, централној и источној Србији. Бујичне поплаве су уништиле куће, мостове и делове путева, док је растући ниво воде довео до поплава у урбаним и руралним подручјима. Катастрофа је проузроковала 51 смртни случај, око 32.000 људи је евакуисано из својих домова, а око 110.000 домаћинстава је остало без електричне енергије. Укупно, поплаве су погодиле око 1,6 милиона људи, односно око једну петину укупне популације која живи у 49 општина. Неповољни временски услови су се наставили, изазивајући додатну штету на усевима и инфраструктури. Од 2014. године, река Рашка и неки од њених притока изазивају тешке поплаве, посебно погађајући насеља Новог Пазара дуж реке. Обухват овог Потпројекта односи се на радове на уређењу корита реке који ће се изводити узводно од деонице уређене по ранијем FERП-у из 2016. године; видети Слику 1.

Слика 1: Преглед локација река Рашке, Јошанице и Трнавице

Слика такође приказује две друге реке, Трнавицу и Јошаницу, као и њихове локације, пошто су радови на регулисању корита на ове три реке били расписани заједно, али за засебне деонице и радове, и биће извођени истовремено у низу, али по засебним уговорима. Детаљан опис радова је обезбеђен ЕСМЛ-у који је развијен и објављен за овај потпројекат у мају 2023. године. Целокупни радови на регулацији реке, предвиђени техничким пројектом, обухватају рутинске активности ископавања, уклањање вегетације дуж целе трасе радова у дужини од 2,5 km, са ограниченим багеровањем, уклањање самоникле вегетације на обалама и у самом речном кориту, радове на левој и десној обали, са завршном обрадом од агрегатног камена. Траса регулације реке са системом за заштиту од поплава је пројектована тако да се у максималном могућем обиму избегне експропријација приватног земљишта и имовине. Приликом пројектовања трасе регулисаног корита праћена је осовина регулационог појаса како би се омогућило потпуно искоришћење ширине појаса. На овај начин је постигнута максимална могућа ширина регулисаног корита у повећању пропусности и снижавању нивоа. Повољна околност је што регулациони појас реке Рашке у доброј мери прати природно корито, тако да је постигнут уравнотежен однос количине земљаних радова.

Основни критеријум за дефинисање трасе према пројектном задатку био је уклапање у простор предвиђен за регулацију према важећем планском акту, односно Плану Генералне Регулације (ПГР) града Новог Пазара. Коридор регулисаног корита је уређен и димензионисан тако да се у потпуности налази у дефинисаној зони речног оспособљавања. Алтернативна траса за потпројекат није могла бити истражена и само подручје утицаја није могло бити избегнуто због природе потпројекат, пошто је траса постављена тако да прати положај и еродирано, подложно поплавама и поплави изложене обале реке.

2.2 Основни социјално-економски услови ширег подручја пројекта

Нови Пазар се налази у долинама река Јошанице, Рашке, Дежевске и Људске на надморској висини од 496 m, у југоисточном делу Рашке области. Град је окружен планинама Голијом и Рогозном; Пештерска висораван се налази југоисточно од града и значајно утиче на климу града. Укупна површина града је 742 km² и обухвата преко 100 насеља, углавном малих и распоређених по брдима и планинама које окружују град.

Detaljniji opis ekoloških i socijalnih parametara dostupan je u ESMP-u razvijenom za ovaj Potprojekat: https://rdvode.gov.rs/doc/ESMP_NP_Ra%C5%A1ka_ENG.pdf.

Положај града у смислу транспорта и геополитике одређен је како односом према другим територијалним јединицама у Србији и околном подручју, тако и природним условима који су ограничили и одредили саобраћајну повезаност кроз речне долине у правцу североистока са тзв. "Ибарским" путем, преко којег се повезује са Београдом и Коридором Западне Мораве, с једне стране, и са Косовском Митровицом с друге стране. У правцу југозапада, пружа саобраћајне везе са главним путем према подручју општине Тутин. У правцу запада, обезбеђује саобраћајне везе са Сјеницом и западним деловима Србије.

Готово половина територије града Новог Пазара је под пољопривредним земљиштем (36.215 ha), које је веома хетерогено у погледу заступљености, начина коришћења и квалитета, углавном зависно од изузетно комплексних геоморфолошких услова. Укупна површина под шумама на територији града Новог Пазара износи 31.365 ha, што чини 42,2% покривености шумама. Подручје града је насељено.

Нови Пазар је доживео брзи демографски развој, посебно периферних урбаних зона и приградских насеља, уз истовремену стагнацију у индустријским и неким другим сферама развоја (саобраћајна и комунална инфраструктура, итд.). То је ослабило квалитет и привлачност урбане средине, у одређеном смислу, његов урбан идентитет.

Демографија

Према резултатима Пописа становништва из 2022. године, Град Нови Пазар има 106.720 становника, док урбано подручје има 68.749 становника. Густина насељености на територији града износи 135,32 становника по квадратном километру. Већину становништва чине Бошњаци (79,83%), затим следе Срби, Муслимани³ и Роми.

Економија

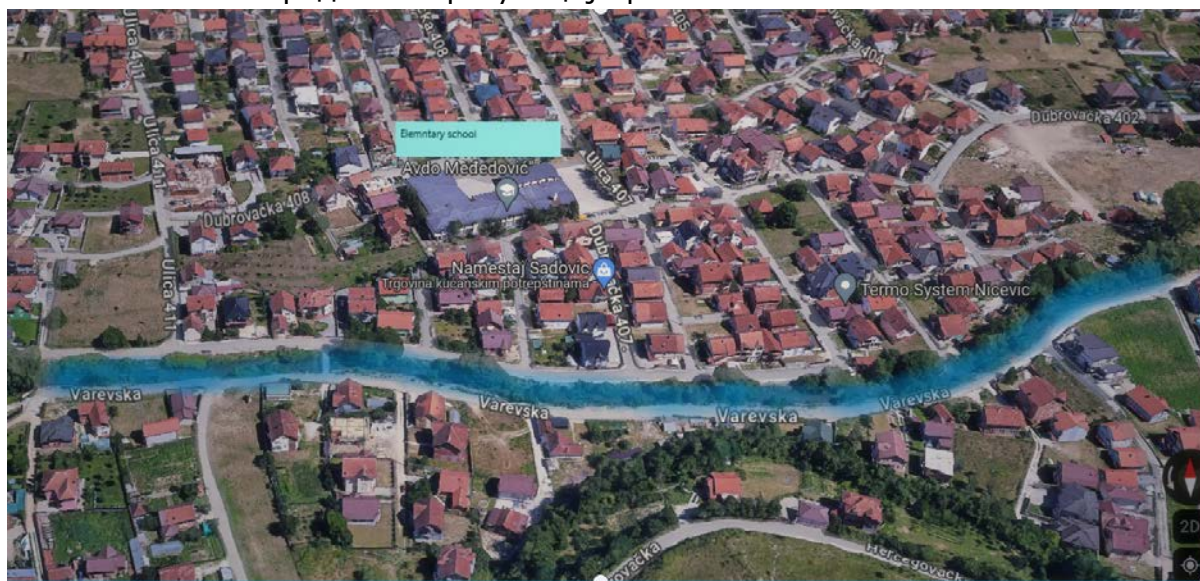
³ Од 1971. године Муслимани су добили статус етничке групе у Социјалистичкој Југославији и били су признати као један од шест конститутивних народа Југославије (заједно са Србима, Хрватима, Словенцима, Македонцима и Црногорцима). Такво признање није засновано на верској припадности.

Налазећи се на раскрсници између многих старих и нових држава, Нови Пазар је одувек био снажан трговински центар. Уз трговину, град је развио и традицију производње. Током 20. века постао је центар текстилне индустрије.

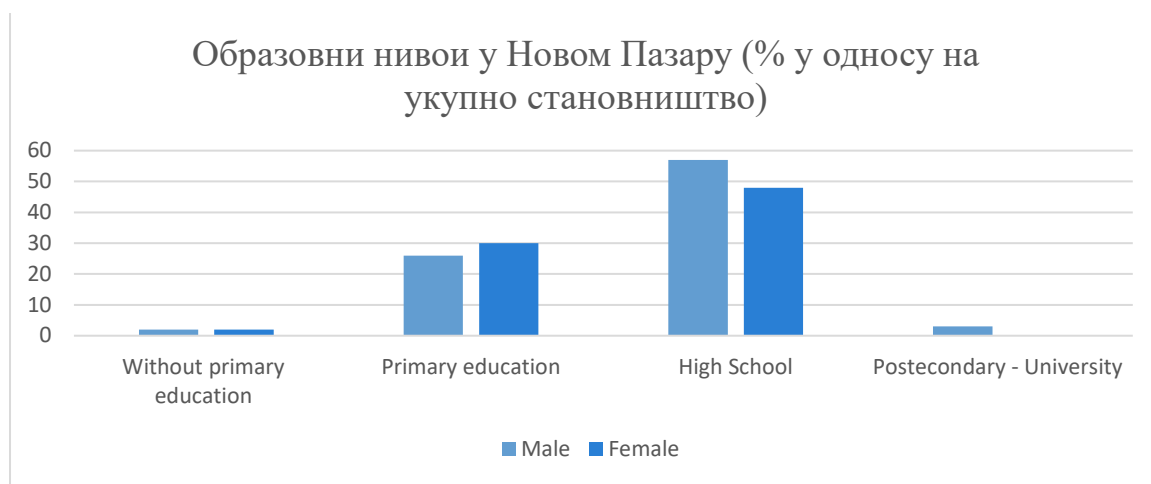
Парадоксално, током бурних 1990-их, Нови Пазар је процветао, чак и током санкција УН, подстакнут снажном приватном иницијативом у текстилној индустрији. Фармерке из Новог Пазара, прво под лажним именима, а касније под властитим етикетама, постале су познате широм региона.

Образовање

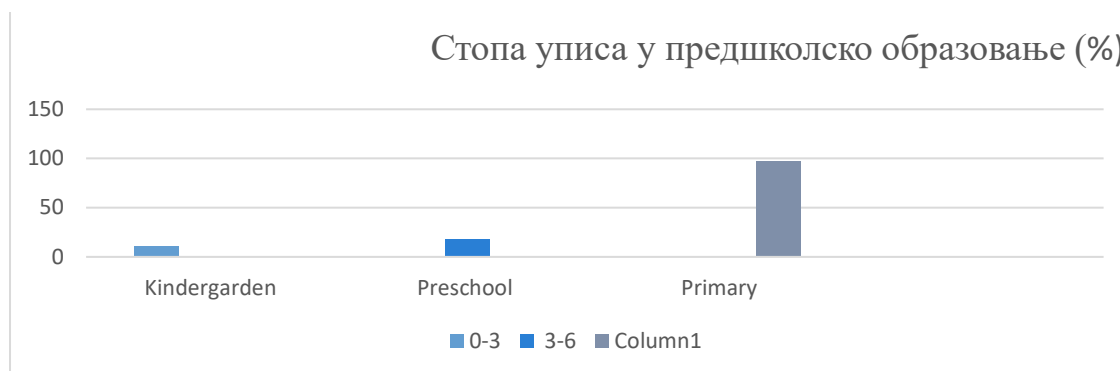
У Новом Пазару постоје два универзитета, Међународни универзитет у Новом Пазару и Државни универзитет у Новом Пазару. Основно образовање се пружа кроз 13 основних школа, од којих се само једна налази у ширем подручју потпројекта Основна школа „Авдо Међедовић“. Потенцијални утицаји на образовне објекте и безбедност деце у саобраћају су управљани кроз мере ублажавања у ЕСМП-у. На слици испод приказана је веза између Основне школе и радова на регулацији реке.

Слика 2. Локација школе „Авдо Међедовић“ у вези са радовима на регулисању корита реке Рашке.

Слика 3: Образовни нивои у Новом Пазару (% у односу на укупно становништво)

Слика 4: Стопа уписа у предшколско образовање

Друштвени сукоби

Из пројектног подручја није идентификована ниједна социјална тензија или конфликт који би могао бити погоршан због вишеетничке заједнице.

Здравство

На основу четвртог националног истраживања здравља становништва Србије, спроведеног 2019. године, важан је извор информација о здрављу становништва и омогућава идентификацију приоритета у здравству и планирање превентивних активности. У Србији, 2019. године, две трећине становништва (66,5%) процењује своје опште здравствено стање као врло добро/добро (значајно више у Београду – 72,8%) (Графикон 3), 22,8% становништва сматра своје здравље као прилично добро, док сваки девети становник оцењује своје здравље као лоше/веома лоше – 10,7% (значајно више у јужној и источној Србији – 13,5%). Мушкарци имају позитивнију слику о свом здрављу у поређењу са женама: 71,3% мушкараца оцењује своје опште здравствено стање као врло добро/добро, док је проценат међу женама 62,1%. Такође, примећене су значајне разлике у самопроцени здравственог стања (као врло добро/добро) између становника урбаних подручја (70,1%) и других насеља (60,9%), становника у категорији најбогатијих (77,7%) и најсиромашнијих (55,7%), као и између најобразованијих (80,2%) и становника са нижим нивоом образовања (45,1%). У складу са очекивањима, самопроцењено здравље је повезано са старошћу особе: што је особа старија, већа је вероватноћа да ће лошије оценити своје здравље. Мало мање од половине (48,8%) становништва Србије старијег од 15 година у 2019. години имало је бар једну од 17 хроничних болести поменутих у истраживању, значајно више у региону јужне и источне Србије (52,4%), као и Војводине (51,9%), жене више од мушкараца (52,9% наспрам 44,5%), особе старије од 45 година (70,2%), становници са нижим нивоом образовања (63,8%) и особе које припадају категорији најсиромашнијих (52,5%). Град Нови Пазар био је највеће жариште вируса корона у Европи 1. јула 2020. године, са неколико стотина заражених особа.

2.3 Потпројектне активности

Река Рашка, уопштено гледано, а посебно у области трасе обухваћене пројектом и будућим грађевинским радовима, била је мање погођена грађевинским активностима без обзира на урбанистичке планове и проширење насеља.

При дефинисању трасе и димензија регулисаног речног корита узет је у обзир уски расположиви појас речног тока, који је с обе стране ограничен саобраћајницама, индустријском и комуналном инфраструктуром. Траса регулације реке са системом за заштиту од поплава је пројектована тако да се у максималном могућем обиму избегне експропријација приватног земљишта и имовине. Приликом пројектовања трасе регулисаног корита праћена је осовина регулационог појаса како би се омогућило потпуно искоришћење ширине појаса. На овај начин је постигнута максимална могућа ширина регулисаног корита у повећању протока и снижавању нивоа. Погољна околност је што регулациони појас реке Рашке у доброј мери прати природно корито, тако да је постигнут уравнотежен однос количине земљаних радова.

Основни критеријум за дефинисање трасе према пројектном задатку био је уклапање у простор предвиђен за регулацију према важећем планском акту, односно Плану Генералне Регулације (ПГР) града Новог Пазара. Коридор регулисаног корита је уређен и димензионисан тако да се у потпуности налази у дефинисаној зони речног оспособљавања. Алтернативна траса за потпројекат није могла бити истражена и само подручје утицаја није могло бити избегнуто због природе потпројекат, пошто је траса постављена тако да прати положај и еродирано, подложно поплавама и поплави изложене обале реке. Дефинисање попречног пресека речног корита подразумевало је одређивање величине и облика профила протока, материјала и дебљине слојева подлоге речног корита, као и свих пратећих елемената. Основни критеријум за усвајање облика и димензија речног корита је димензионисање засновано на потребној проточној снази профила, одређеној одговарајућим токовима. Прорачун пројектовања заснован је на следећим протоцима реке: $Q_{0,5\%} = 315 \text{ m}^3/\text{s}$ и $Q_{1\%} = 257 \text{ m}^3/\text{s}$.⁴ Још један критеријум који је узет у обзир је просторна уклопљеност регулационих елемената, односно мерило профила протока у зони дефинисаној планским актом, која је намењена за уређење речних токова. Још један важан критеријум је уклапање у постојеће решење за предметне радове на уређењу корита, концептуално и хидраулички, у оквирима економски прихватљивог решења. Основне димензије и облик попречног пресека корита реке Рашке унапред су дефинисани улазним границама саме секције. Ширина дефинисаног појаса регулације предодређује расположиву ширину пројектованог корита реке, док остали критеријуми диктирају почетне услове при варирању облика и профила корита. Димензије профила реке, као и однос димензија елемената

⁴ Пројекат за изградњу — Књига 3: Пројект инжењерске конструкције

двозидног корита, одређују се процесом варијације, тако да оптимизују супротстављене услове пропусности и других хидрауличких утицаја с једне стране и услове и ограничења предметне деонице с друге стране. Нагиби главног корита одређени су тако да обезбеде потребну висину регулационих грађевина за покривање линије нивоа контролне референтне воде. Висина завршног обода косине главног корита је дефинисана на основу контролне високе воде ($Q\ 0,5\%$) уз усвајање сигурносне висине од 20 см. Погодност и оправданост усвојеног корита проверена је хидрауличким прорачунима за најнеповољније услове у току експлоатације.

У оквиру регулације предвиђен је континуирани уздужни нагиб дна за целу дужину деонице од 6,85 промила. У циљу стабилизације уздужног нагиба и глобалне стабилности корита у уздужном правцу, предвиђени су консолидациони појасеви од неармираног бетона пре свега форланд од земљаног материјала.

За саобраћајну повезаност са речним обалама, као и за кретање механизације по приобаљу регулисаног корита у сврху одржавања, предвиђене су спуствене рампе. Рампе су пројектоване низ падину мајор канала тако да не затварају профил тока, а њихов положај је условљен расположивим простором и могућностима приступа. Укупно је планирано 5 (пет) рампи у складу са расположивим простором на речним обалама.

Преглед за Детаљни пројекат обухватио је честе случајеве изградње импровизованих мостова, привремених речних прелаза и појединачних објеката за заштиту од поплава, који су неадекватни и често су погоршавали ризик од поплава. Већина их је или тешко оштећена или потпуно уништена током претходних поплава, а њихове делове је однела бујица, наневши штету на постојећим већ уређеним деоницама у граду. Ово се односи на деоницу од 2.000 m обухваћену почетним RAP-ом, док на деоници од 500 m, као што је раније наведено, нису идентификовани мостови нити импровизовани прелази који би захтевали премештање и накнаду.

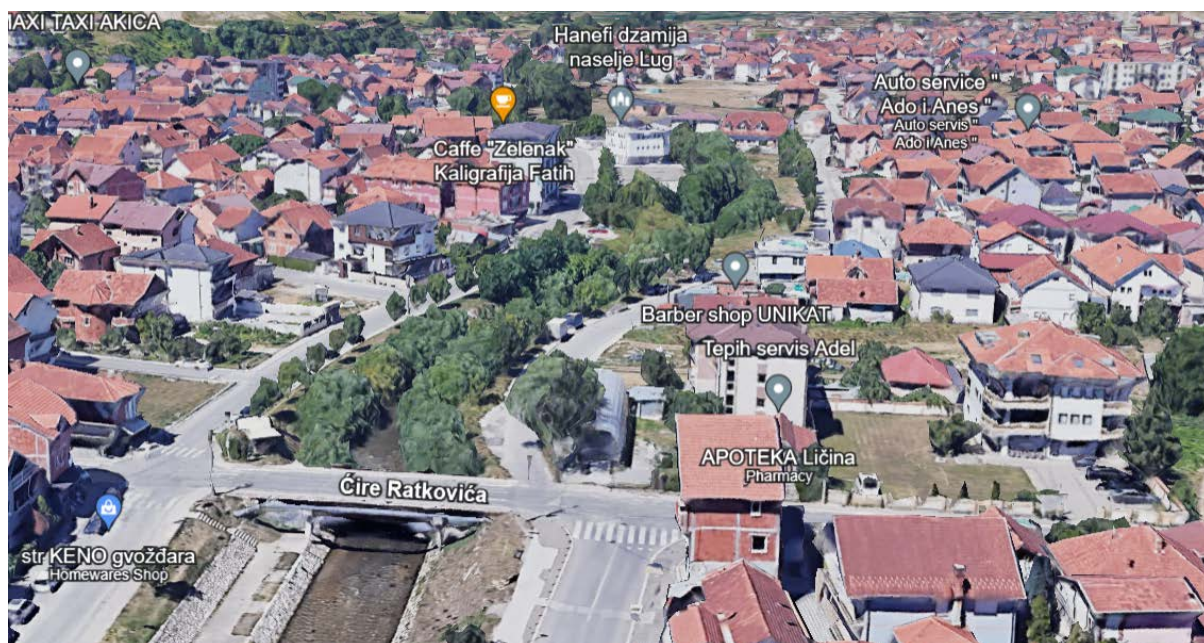
Након прегледа конструкције, положаја, димензија и карактеристика мостова, одлучено је да ће Подпројекат проверити условност само најдолњег моста, док су остали мостови који су пешачке конструкције предвиђени за уклањање. Наиме, простиру се ван природног корита реке Рашке и почивају на природним обалама. Овакве конструкције, осим што су конструктивно и хидраулички поддимензиониране због свог положаја и распона, не испуњавају услове нове трасе и висине регулисаног корита. Померањем трасе регулисаног корита у односу на природно корито, ради праћења појаса за уређење, неки мостови се чак ни просторно не уклапају у димензије корита. Као такви, они су апсолутно некомпатибилни са концептом регулисаног корита и намењени су за уклањање. Поред тога, уклањање мостова допринеће здрављу и безбедности заједнице, посебно деце и старијих, јер

неки од њих не испуњавају ни најосновније стандарде у погледу стабилности и безбедности. Град Нови Пазар је потврдио да ће као накнаду за уклоњене мостове бити изграђен нови мост. Локација новог моста биће комбинација потреба локалне заједнице, у мери у којој је то технички изводљиво, и локацијских услова ЈП „Србијаводе“. Детаљнији опис радова дат је у ESMP-у за радове на уређењу Рашке.

Повећани ризици услед климатских промена и поновљених поплава наметнули су потребу за уређењем корита реке и обезбеђењем заштите овог дела Новог Пазара.

Слика 5 – Обухват радова на уређењу корита приказан на катастарској карти

Слика 6 – Почетак деонице радова

Слика 7: Стање пре поремећаја узрокованих потпројектом

Радови на потпројекту ће се изводити у складу са Главним пројектом Детаљни пројекат уређења корита реке Рашке бр. 094-03/21 из септембра 2021. године, израдила је пројектантска компанија ЕНТИНГ d.o.o. Београд, а утицаји изван откупа земљишта подлежу посебном ЕСМП-у који је израђен, усвојен, објављен и стављен на јавну расправу у мају 2023.

Грађевински радови обухватају:

- Сечење самониклог некорисног грмља и дрвећа из речног корита и његових обала, и делимично са експроприсаног земљишта;
- Ограничено багерисање;
- Уклањање пасивних отпадних вода;
- Ископ и земљани радови ради проширења и продубљења речног корита како би се издржао хидраулични капацитет, повећала пропусност и смањио ниво; и
- Поплочавање обала реке каменом агрегатом и бетоном.

Следеће су најважније предности потпројекта.

- Смањен ризик од губитка људских живота и повреда;
- Смањена штета на имовини (приватним кућама, стамбеним зградама, комуналним објектима, путевима, школама, вртићима, здравственим установама и другим јавним зградама);
- Смањен утицај на егзистенцију, обезбеђено непрекидно пословање предузећа и континуирано пружање услуга;

- Заштита приватне имовине као основно људско право;
- Смањити штету на јавној инфраструктури;
- Индиректни ефекти на економски развој;
- Заштита флоре и фауне;
- Заштита речних обала од бујица и ерозије; и
- Повећано здравље и безбедност заједнице захваљујући безбеднијем речном кориту и инфраструктури.

2.4 Делокруг и сврсисходност Додатка Акционог плана расељавања (RAP)

Разлози за овај додатак објашњени су у Извршном сажетку и обухватају идентификоване додатне директне утицаје који произлазе из улагања, а узроковани су:

- невољним губитком права на земљиште, стечених или ограничених експропријацијом у складу са националним законодавством;

Земљиште ће бити експроприсано према распореду изложеном у овом RAP-у, али не пре него што накнада обухвати погођена лица, и пре него што у нерешеним судским случајевима средства за накнаду буду издвојена у оквиру буџетског депозитног рачуна. Детаљан опис утицаја дат је у поглављу 5.

За Пројекат је припремљен Оквирни план расељавања (ОПР), који је одобрила Светска банка и који су усвојили надлежни органи Србије и јавно га објавили 2019. године. ОПР је основни документ за овај RAP.

Обим предузетих послова током припреме RAP-а обухватио је:

- Проверу пројектног подручја;
- Истраживање пројектног подручја утицаја, земљишта и имовине на њему;
- Пролазак пешке кроз пројектно подручје ради теренске верификације локације земљишта, коришћења потребног земљишта, постојања јавне инфраструктуре, броја погођених лица;
- Попис становништва које ће бити погођено расељавањем;
- Социо-економска процена укључујући анкету о средствима за живот и изворима прихода ЛПП;
- Анализа процене вредности земљишта, као непокретности и имовине на њима, ради експропријације;
- Ублажавање утицаја;
- Расправе са лицима погођеним пројектом у циљу преговарања о компензацији и накнадног добијања писмене потврде о њиховој сагласности у погледу права која се полажу RAP-ом;
- Анализу правног оквира;
- Анализу институционалног оквира који укључује дефинисање агенција одговорних за имплементацију RAP-а;

- Успостављање адекватног и доступног Жалбеног механизма;
- Анализу преговарачких процедура, укључујући дате, разматране и одбијене понуде.

2.5 Циљеви и принципи Акционог плана расељавања и откупа земљишта

Овај РАП је припремљен у складу са законима и прописима Републике Србије и ОПР-ом овог Пројекта. Одступање националног законодавства у односу на услове ESS5 од занемарљиве је релевантности за специфичне утицаје Потпројекта. Све празнине су успешно отклоњене кроз принципе и мере ублажавања обухваћене овим РАП-ом.. Пакети накнада изабрани су на основу расправа са ЛПП, и обезбеђују накнаду по трошковима замене, као и то да сви социјално-економски услови пре расељавања буду задржани или побољшани.

РАП-ом се прецизира поступак који треба следити и радње које треба предузети за откуп земљишта и накнаду погођених лица, омогућавајући и обезбеђујући адекватно учешће и расправе упоредо са приступом функционалном жалбеном механизму, као допуни доступних националних правних лекова. Штавише, план утврђује како да се избегну и ублаже будући утицаји на земљиште и обезбеди брза и ефикасна накнада за преостале утицаје, ако их има, онима који за то испуњавају услове.

Овим РАП-ом се прецизира следеће:

- Детаљне процедуре које ЈУП и Град Нови Пазар треба да следе у погледу откупа земљишта, накнаде, расправа и објављивања;
- Основни попис погођених лица и имовине;
- Датум пресека;
- Специфичне стопе и стандарде накнаде;
- Матрица права;
- Претходне и будуће расправе са погођеним лицима о прихватљивим алтернативама и мерама ублажавања;
- Институционалну одговорност за имплементацију, мониторинг и процедуре за решавање жалби;
- Временски распоред и буџет.

2.6 Методологија истраживања

Припрема овог РАП-а одвијала се кроз комбинацију канцеларијског и теренског истраживања. Канцеларијско истраживање обухватило је преглед пројектне документације, укључујући мапе за пројектне локације, катастарске евиденције, општинску базу података о ЛПП и њиховој имовини, евиденцију експропријације, понуде за накнаду и идејне техничке пројекте. Канцеларијско истраживање допуњено је испитивањем пројектних локација како би се утврдио тачан утицај предложених потпројеката у погледу потребног земљишта и погођене имовине ради израде инвентара ЛПП и земљишта. Теренско истраживање обухватило је спровођење 100% пописа

домаћинстава; спровођење социјалне процене потпројектних локација дуж коридора утицаја од 500 m дуж реке Рашке, социо-економско истраживање са ЛПП, као и попис и мерење њихове погођене имовине. Попис је припремљен на основу података доступних преко Катастра непокретности и базе података Града Новог Пазара, геодетског премера и појединачних интервјуа. Секундарни подаци коришћени су као додатак генерисаним примарним подацима добијеним од ЛПП и интервјуа са владиним и невладиним званичницима о ЛПП и њиховој имовини. Подједнака важност дата је квантитативним и квалитативним аспектима, тако да одражава уравнотежену реалност тренутне ситуације ЛПП. Добијени подаци служе као основни параметри са којима ће се поредити животни стандард током накнадне анкете у Извештају о имплементацији РАП-а.

Попис погођеног становништва био је кључна почетна активност, која имала за циљ четири важне и међусобно повезане функције:

- Пописивање и прикупљање основних информација о погођеном становништву,
- Евидентирање погођеног становништва према пребивалишту,
- Утврђивање списка корисника који испуњавају услов за накнаду пре крајњег рока, а која се супротставља опортунистичким потраживањима оних који се усељавају у пројектно подручје искључиво ради стицања користи,
- Постављање оквира за будућа социо-економска истраживања.

3. НАЦИОНАЛНИ ПРАВНИ ОКВИР РЕЛЕВАНТАН ЗА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈУ ЗЕМЉИШТА

У одговору на обавезу Републике Србије да се придржава ЕСФ пре оцењивања, усвојен је Оквир за експропријацију на нивоу пројекта ради вођења свих невољних експропријација земљишта, пресељења и губитка имовине или приступа имовини повезаних са пројектом. ОПР је доступан овде [https://rdvode.gov.rs/doc/Resettlement-Policy-Framework \(RPF\).pdf](https://rdvode.gov.rs/doc/Resettlement-Policy-Framework (RPF).pdf)

3.1 Национални правни оквир за откуп земљишта – Закон о експропријацији у Србији

Закон о експропријацији (донет 1995. године, ступио на снагу 1. јануара 1996, измењен у марту 2001. године, поново измењен 19. марта 2009. и 2013. године одлуком Уставног суда) служи као општи оквир за експропријацију у Републици Србији.

Најважније карактеристике Закона о експропријацији су следеће:

- Стварање услова за једноставан, ефикасан поступак, смањујући колико је то могуће потребу за дугачким судским поступком како би се омогућила неопходна експропријација. У мање сложеним случајевима поступак експропријације може се завршити у року од 2 месеца;
- Закон је утврдио принцип надокнаде по тржишној вредности.
- Накнада је у готовини, на основу тржишне вредности, која је у овом случају једнака трошковима замене;
- Вредност земљишта утврђује Пореска управа од случаја до случаја, а вредност се може оспорити и изнети на суд.
- Накнаду за имовину одређују акредитовани стручњаци

3.2 Јавни интерес и сврха експропријације

Имовина се може експроприсати само по утврђивању јавног интереса за пројекте који доносе већу корист за јавност (Закон о експропријацији, члан 1).

Експропријација се може извршити за потребе Републике Србије, градова, општина, јавних предузећа и јавних институција, осим уколико Законом није другачије одређено.

Закон о експропријацији захтева од Корисника експропријације да оправда потребу за експропријацијом и да докаже да се план не може спровести у дело без предложене експропријације. Изјава о јавном интересу/коришћењу је засебна процедура, која претходи и омогућава било који поступак откупа и експропријације имовине.

У случају експропријације за радове на учвршћивању реке Рашке (укључујући додатне утицаје) проглашен је јавни интерес, а детаљи су дати у поглављу 6.4.

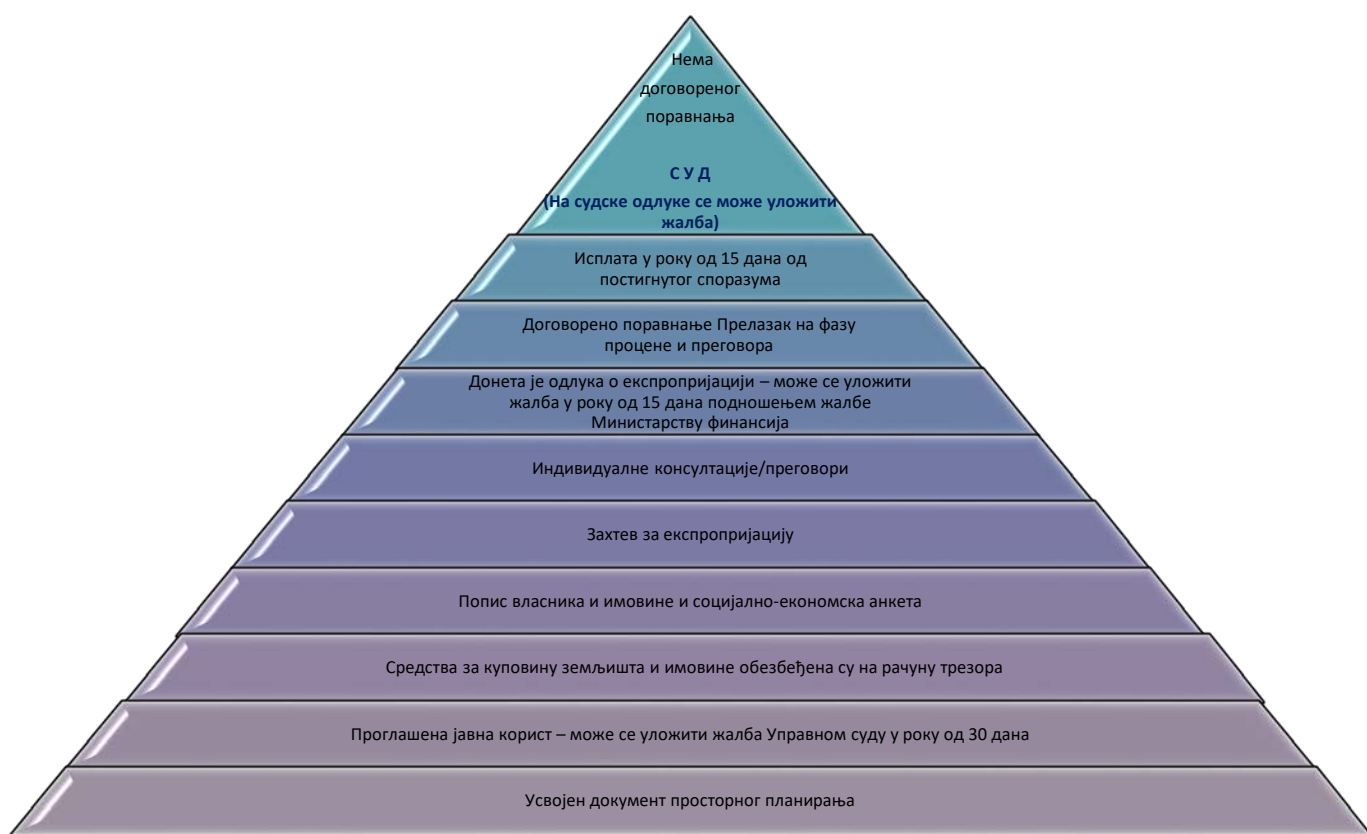
3.3 Поступак експропријације

У овом поглављу се описује поступак административне експропријације у складу са националним законом. Овај процес, допуњен мерама прилагођеним за укључивање принципа ESS5 како је дефинисано у поглављу 6, представља принципе који воде експропријацију за радове на регулацији реке Рашке. Један од услова за отпочињање експропријације јесте постојање доказа да су неопходна средства обезбеђена и стављена на располагање, као и да су докази о томе приложени уз сваки појединачни захтев за експропријацију којим отпочиње формални поступак. (чл. 24).

Ове доказе подноси Корисник експропријације, у овом случају Град Нови Пазар кога заступа Јавни правобранилац. За сваку парцелу чије је стицање потребно подноси се посебан захтев којим се утврђује свако лице (ЛПП) које поседује део или цело земљиште, површина потребног земљишта, докази да је експропријација законита и оправдана, укључујући потврду да је шема укључена у релевантни плански документ.

ЛПП се појединачно позивају на консултације писменим путем на њихове кућне адресе, наводећи тему, време и датум предложеног саслушања и списак информација и докумената који су доступни за презентацију и дискусију. Том приликом власници имају могућност да коментаришу, потврде или оспоре информације о непокретностима, укључујући и саму експропријацију. Након тога се издаје формално решење о експропријацији које се може оспорити у првом степену код Министарства финансија у року од 15 дана од дана пријема формалне писмене одлуке, а подношењем тужбе Управном суду у року од 30 дана од пријема одлуке Министарства финансија, уколико исход првостепеног поступка није задовољавајући по подносиоца жалбе. Свака одлука донета током поступка експропријације садржи писмени детаљни опис о поступку жалбе. Сprovedен је свеобухватан процес консултација.

Слика 8 – Дијаграм тока експропријације

3.4 Стопе накнаде за земљиште

Сви детаљи су изложени у Поглављу 6.5. и 6.6

3.5 Услови информисања и консултација

Закон о експропријацији, сам по себи, не прописује јавно објављивање информација о назначеном подручју, као ни системско и континуирано јавно објављивање информација. Ипак, Закон прописује објаву решења којим се

утврђује Јавни интереса и захтева да општински орган позове појединачно свако погођено лице са формалним законским правима на састанак како се изнеле све чињенице које могу бити релевантне за експропријацију. То додатно захтева благовремено објављивање информација о свакој одлуци у оквиру дијаграма тока поступака. Правни лекови се морају поднети у законом прописаним роковима.

3.6 Информације од јавног значаја

Информација од јавног значаја јесте информација коју поседује орган јавне власти, настала током или у вези са радом органа јавне власти, а која је садржана у документу и тиче се свега за шта се сматра да јавност има оправдани интерес да зна. Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009 и 36/2010) прописује да сваки јавно објављени документ садржи приложено упутство о начину приступа информацијама од јавног значаја.

Овај предмет је регулисан Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја⁵ уређује права на приступ информацијама од јавног значаја у поседу органа јавне власти, у циљу остваривања и заштите јавног интереса за информацијама и постизања тековина слободног демократског поретка и отвореног друштва.

Приступ информацијама на основу овог закона омогућава се свим заинтересованим странама, укључујући и свако физичко или правно лице, на писани захтев, осим уколико законом није другачије уређено. Најкасније у року од 15 дана од пријема захтева, надлежни орган ће обавестити подносиоца захтева да ли поседује тражену информацију и омогућити му/јој приступ документу који садржи тражену информацију или, евентуално, издати или послати подносиоцу захтева примерак документа. Овај закон омогућава, на пример, приступ информацијама о јавној потрошњи, информацијама о зајму итд. У Прилогу 2 је приложен образац за приступ информацијама. Овај закон је намењен приступу информацијама од интереса за ширу јавност, невладине организације и друге заинтересоване стране на које се директно не односе потребе за стицањем земљишта у оквиру Пројекта. Главни канал за размену информација са лицима погођеним пројектом је План ангажовања заинтересованих страна, у комбинацији са Законом о експропријацији и процесним законима који регулишу поступак прибављања земљишта, који обезбеђују благовремене и свеобухватне информације и имају добро функционишући механизам повратних информација.

3.7 Други важећи закони и одредбе

Поред Закона о експропријацији, постоји низ других закона који се примењују у поступку експропријације као што су, између осталог, Закон о основама својинскоправних односа (усвојен 1980, измењен 1990, 1996. и 2005. године), Закон о планирању и изградњи (усвојен 2023. године), Закон о државном

премеру и катастру (усвојен 2009, измењен 2020. године), те низ закона који усмеравају рад Суда, итд.

4. ПОЛИТИКА СВЕТСКЕ БАНКЕ ПО ПИТАЊУ НЕВОЉНОГ РАСЕЉАВАЊА

Projekti koje podržava Banka, a koji podrazumevaju otkup zemljišta, ograničenja vezana za korišćenje zemljišta i nevoljno raseljavanje, podležu standardu ESS5⁶.

Овај стандард наводи процедуре и средства за ублажавање негативних економских и социјалних питања која се могу појавити. Стандард ESS5 је релевантан у свим случајевима у којима откуп земљишта или ограничења везана за коришћење земљишта могу да изазову физичко пресељење (премештање, губитак стамбеног земљишта или губитак склоништа), економско пресељење (губитак земљишта, имовине или приступа имовини, што доводи до губитка извора прихода или других средстава за живот), или оба.

Општи циљеви Стандарда ESS5 су следећи:

- Избегавање невољног расељавања или, када је то неизбежно, минимизирање невољног расељавања истраживањем алтернатива дефинисаном пројектном плану.
- Избегавање принудног расељавања.
- Ублажавање неизбежних негативних социјалних и економских утицаја услед откупа земљишта или ограничења везаних за коришћење земљишта: (а) обезбеђивањем благовремене накнаде за губитак имовине по трошковима замене и (б) пружањем помоћи расељеним лицима у њиховим напорима да побољшају, или барем обнове, своја средства за живот и животни стандард, у реалном смислу, до нивоа пре расељавања или до нивоа пре почетка имплементације пројекта, шта год је од та два више.
- Побољшање животних услова сиромашних или угрожених лица која су физички пресељена, и то обезбеђивањем адекватног смештаја, приступа услугама и објектима и сигурности закупа.
- Осмишљавање и спровођење активности расељења у виду програма одрживог развоја, обезбеђујући довољне инвестиционе ресурсе како би се расељеним лицима омогућило да стекну директну корист од пројекта, што може да се оправда карактером пројекта.
- Обезбеђивање да се активности расељавања планирају и имплементирају уз одговарајуће објављивање информација, смислене расправе и обавештено учешће погођених лица.

⁶<http://pubdocs.worldbank.org/en/837721522762050108/Environmental-and-Social-Framework.pdf#page=29&zoom=80>

Погођена лица могу се класификовати као лица: (а) која полажу формална законска права на земљиште или имовину; (б) која не полажу формална законска права на земљиште или имовину, али полажу право на земљиште или имовину која је призната или може бити призната према националном законодавству; или (ц) која не полажу признато законско право или потраживање земљишта или имовине у којој бораве или је користе.

4.1 Одступања релевантна за утицаје потпројекта

Namere ESS5 јасне су у свом циљу да се избегне невољно расељавање изазвано мерама откупа земљишта где год је то изводљиво те, ако то није могуће, да се примене принципи накнаде за утицаје на сва ЛПП на основу којих ће се њихова средства за живот вратити барем на ниво на ком су била пре пројекта. Уопштено говорећи, институционални оквир за експропријацију у Србији је снажан и, уз неколико одступања, усаглашен са ESS5. Постоје одређени изузеци, посебно у вези са условима за накнаду у висини трошкова замене земљишта у односу на национални услов за накнаду земљишта по тржишној вредности без плаћања пореза и накнада као део пакета накнаде. Поред тога, национално законодавство тренутно не препознаје неформалне кориснике, станаре, иако се накнада за непокретности у одређеним стамбеним објектима исплаћује по „трошковима изградње“, што је у суштини веома блиско методологији трошкова замене. Закон не захтева механизам за решавање жалби специфичан за пројекат, процену друштвеног утицаја или податке разврстане по полу. Помоћ угроженим лицима јесте препозната, са дефиницијом која је и у овом случају блиска ономе како ESS5 и Директива СБ дефинишу као услове за угрожена лица. Оно што се у пракси дешава јесте да се ова одредба ретко користи у вансудским нагодбама, под аргументом да на страни администрације или Корисника експропријације недостаје вештачење како би се утврдили истински узроци угрожености, а камоли да се за ово исплаћује накнада. Суд, међутим, узима у обзир социо-економске услове домаћинства и, на основу процене ризика од погоршања животног стандарда, може одлучити да је додатну подршку обавезно пружити.

Табела пружа преглед одступања релевантних за утицаје Потпројекта, и то оних специфичних између националног закона о експропријацији у односу на ESS5 и препорука/радњи које се могу предузети у оквиру националног законодавства ради усклађивања са стандардима пројекта. Свеобухватна процена одступања је приложена у оквиру за експропријацију на нивоу пројекта (ОПР)

Табела 1 – Анализа одступања

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
Попис и социо-економска анкета и Акциони план расељавања (RAP)	Нема експлицитних услова у вези са социо-економским анкетама или развојем инструмента за расељавање, без обзира на степен утицаја. Упркос томе, Закон прописује обављање пописа погођених лица и имовине без узимања у обзир социо-економске основе и индикатора мониторинга.	Када су откуп земљишта или ограничења везана за коришћење земљишта неизбежни, Зајмопримац ће, као део процене животне средине и социјалних питања, спровести попис како би утврдио лица под утицајем пројекта, израдио инвентар погођеног земљишта и имовине, одредио ко испуњава услове за накнаду и помоћ, те обесхрабрио неподобна лица, као што су опортунисти досељеници, да потражују надокнаду. За решавање проблема дефинисаних у процени животне средине и социјалних питања, Зајмопримац ће припремити Акциони план расељавања пропорционалан ризицима и утицајима повезаним са пројектом.	Спровести попис становништва и социо-економску анкету на нивоу домаћинстава и потпуни инвентар лица и имовине. Израдити RAP (овај документ) са информацијама о (i) тренутним станарима у погођеном подручју, (ii) карактеристикама расељених домаћинстава и њиховом животном стандарду и средствима за живот, (iii) величином очекиваних губитака и обиму расељавања и (iv) информацијама о угроженим групама или лицима. RAP-ом ће се утврдити критеријуми за испуњавање услова за погођена лица, установити процедуре и стандарде за накнаду и укључити аранжмане за консултације, мониторинг и решавање притужби.
Избегавање и минимизирање	Не постоје специфични захтеви за минимизирање	Невољно расељавање треба избегавати где год је то изводљиво или га свести на	ЈУП је минимизирала утицаје на физичко и/или економско

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
невољног расељавања	невољног расељавања осим споменутих	минимум, истражујући све одрживе алтернативне пројектне планове. Зајмопримац ће размотрити изводљиве алтернативне пројектне планове како би се избегло или барем минимизирало расељавање.	расељавање. Све алтернативе и мере су истражене како би се избегли или минимизирали негативни утицаји. Ово се евидентира у интерном периодичном (месечном или кварталном) извештају који захтева Светска банка. Напори за минимизирање су спроведени кроз адаптивно управљање пројектом.
Инструменти за расељавање, попис и процена друштвеног утицаја	Једини припремљени документи су део планова изградње, студија о експропријацији је попис земљишта погођеног пројектом и формалних власника без решавања социо-економских питања.	Акциони план расељавања је припремљен сразмерно ризицима и утицајима повезаним са (пот)пројектима. Тамо где је вероватна природа или обим стицања земљишта или ограничења коришћења земљишта непозната, припрема се ОПР. Морају се спровести попис становништва и социоекономско истраживање како би се идентификовала ЛПП, њихове демографске и социоекономске	Овај RAP специфичан за локацију је развијен у складу са ESS5, поред националних законских захтева. Попис становништва и социо-економска анкета спроведени у складу са захтевима Светске банке, поред захтева према националном законодавству

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
		карактеристике, инвентар погођене имовине, обим губитака и степен расељавања, информације о рањивим групама или лицима и додатне студије које Банка може сматрати релевантним.	
Преговори са сопственицима о принципима накнаде и добијања сагласности.	Ангажман је формалан и у оквиру структура административног поступака.	Обезбеђивање да се активности расељавања планирају и имплементирају уз одговарајуће објављивање информација, смислене расправе и обавештено учешће погођених лица.	О пакетима накнада разговарало се са власницима у више наврата, појединачно, у приватности и уз поштовање културних норми.
Јавне консултације о инструментима расељавања	Формални власници се контактирају тек у самом процесу експропријације, не постоје захтеви за јавне консултације осим фазе просторног планирања према Закону о планирању и изградњи.	Током припреме и спровођења инструмената за пресељење и током свих фаза Пројекта, потребно је спровести смислене консултације са погођеним лицима и заједницама, локалним властима и другим заинтересованим странама.	Национално законодавство не захтева јавне консултације са погођеним лицима и заједницама у обиму и дometу оних предвиђених Стандардима за животну средину и друштвене аспекте (ESS). ЈУП ће открити ОПР и РАП (ако је применљиво) ЛПП-има и заинтересованим странама и спровести консултативне састанке како је описано у овом

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
			ОПР-у током свих фаза Пројекта.
Датум пресека за испуњавање услова и попис становништва	Закон о експропријацији Републике Србије прописује да након датума подношења предлога за експропријацију од стране корисника експропријације надлежној општини, све инвестиције које власници изврше након добијања информације о предлогу за експропријацију неће бити надокнађене, осим неопходних трошкова.	Уобичајено, датум пресека је почетак пописа, али може бити и датум када је пројектна област обележена, пре пописа, под условом да је постојало ефикасно јавно објављивање информација о обележеној области, као и систематично и континуирано објављивање након обележавања ради спречавања даљег прилива становништва.	Информација у писаном облику биће достављена заједно са предлогом појединачно сваком од 35 лица погођених пројектом путем препоручене поште. Никаква улагања након Датума пресека неће бити предмет накнаде, осим када се може доказати да су ове интервенције након Датума пресека биле неопходне ради одржања средстава за живот лица под утицајем пројекта у периоду између Датума пресека и расељавања. Намера утврђивања датума пресека представљена је током анкете и првих консултација о процесу експропријације.

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
Накнада према трошковима замене	Процена земљишта заснива се на преовлађујућој тржишној цени и околностима у време потписивања споразума.	Трошкови замене дефинишу се као методи процене који доводе до накнаде примерене замени непокретности, уз неопходне трошкове трансакције у вези са заменом имовине. Тамо где су тржишта функционална, трошкови замене представљају тржишну вредност утврђену независном и компетентном проценом вредности непокретности, уз трошкове трансакције. Тамо где тржишта нису функционална, трошкови замене могу да се утврде алтернативним средствима, као што је процена производне вредности за земљиште или производну имовину, или недевалвиране вредности заменског материјала и радне снаге потребне за изградњу објекта или других непокретности, уз трошкове трансакције. У свим	Накнада за губитак земљишта наплаћује се према просечној упоредивој продајној статистици да би се дошло до замене у складу са политиком СБ. У случају да било која вредност која произлази из овог поступака не достигне вредност замене, накнада ће бити допуњена. То ће спровести судски вештаци, који ће најпре утврдити трошкове замене, а затим одредити износ потребан да би се дошло до износа трошкова замене. Приликом утврђивања трошкова замене погођеног земљишта или имовине, узимаће се у обзир трошкови тржишне вредности плус порези и накнаде, ако их има. У случају процене вредности објекта, трошкови амортизације објекта неће се узимати у обзир, а процена трошкова ће се базирати на

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
		случајевима када физичко расељавање има за последицу губитак склоништа, трошкови замене морају да буду довољни да барем омогуће куповину или изградњу стамбеног простора који испуњава прихватљиве минималне стандарде квалитета и безбедности заједнице. Метода процене за одређивање висине трошкова замене треба да буде забележена и приложена уз релевантну документацију везану за планирано расељавање. Трошкови трансакције обухватају административне трошкове, накнаде за регистрацију или власништво, разумне трошкове селидбе и све друге сличне трошкове наметнуте погођеним лицима. Да би се обезбедила накнада по трошковима замене,	трошковима изградње новог објекта.

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
		планиране стопе накнаде треба ажурирати у пројектним подручјима где је инфлација висока или када је временски период између израчунавања стопа накнаде и испоруке накнаде велики.	
Наменски рачуни	Нема потребе за отварањем наменског рачуна. Међутим, корисник експропријације је дужан да пре почетка експропријације достави доказ о финансијским средствима за надокнаду. Ако се води судски поступак о вредности накнаде, суд може наложити да се средства уплате на судски депозитни рачун.	Уколико постоје значајне потешкоће у вези са исплатом надокнаде одређеним погођеним лицима, изузетно, уз претходни договор Банке, ЈУП може да уплати надокнаду (плус непредвиђене трошкове) на каматоносни ескроу или други депозитни рачун.	Средства за компензацију, како је прописано Акционим планом расељавања, укључујући и непредвиђене трошкове, биће доступна пре почетка откупа земљишта и могу се депоновати на рачуне са каматом, ако је потребно, међутим само под изузетним околностима и уз претходно одобрење Светске банке. Накнада положена на наменски рачун биће стављена на располагање овлашћеним лицима благовремено, како се питања буду решавала.
Плаћање пореза и такси	Не постоје трошкови трансакције, а трошкове регистрације сноси Корисник	Трошкови трансакције обухватају административне трошкове, накнаде за регистрацију или власништво	Укључени су само трошкови регистрације у случају куповине новог земљишта, у случају да ранији сопственик

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
	експропријације, укључујући и судске таксе.	и све друге сличне трошкове наметнуте погођеним лицима.	намерава да купи ново земљиште. Ако у тренутку исплате накнаде сопственик изјави да намеравају да купе заменско земљиште, Корисник експропријације ће износ накнаде увећати горе наведеним износом за непредвиђене случајеве. Ово мора бити формално документовано.
Решавање жалби треба да служи за жалбе које настану у вези са активностима потпројекта	Осим званично признатих институција и правних лекова за жалбе, није потребан никакав други поступак за решавање жалби.	Морају да се успоставе одговарајуће, приступачне и доступне процедуре за решавање спорова које произилазе из расељавања од стране трећих лица; такви жалбени механизми треба да узму у обзир доступност судских средстава, као и традиционалне и друштвене механизме за решавање спорова.	ЈУП је 2019. године основала Централни пулт за повратне информације (CFD), док је Град Нови Пазар 27. јануара 2023. основао независну жалбену комисију (ЛОЖ).

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
Право на накнаду	Закон о експропријацији признаје само формалне носиоце права својине и носиоце права која су призната националним законима (фактичко власништво).	Поред формалних власника, ESS5 такође признаје лица која на датум пресека немају препознато правно право или потраживање на земљишту које заузимају као подобна за помоћ при пресељењу и рехабилитацији, као и за накнаду губитака непокретне имовине по замењивој вредности.	Накнада и помоћ лицима погођеним пројектом без правног права или потраживања биће обезбеђене у складу са принципима и правима наведеним у матрици права овог RAP-а, ако се налазе у области обухваћеној пројектом у време датума пресека. Попис имовине и процена њихових погођених непокретности биће спроведени, а све мере ће бити евидентирани у интерном периодичном (месечном или кварталном) извештају о напретку пројекта. Ниједно неформално ЛПП, нити корисници или узурпатори нису идентификовани. Сви власници имају регистроване власничке листове.
Прелазна подршка	Закон о експропријацији не препознаје никакав облик прелазне надокнаде.	Прелазна подршка биће пружена по потреби свим економски расељеним лицима, на основу разумне процене	ЈУП ће осигурати да расељена лица добију прелазну подршку према ОПР-у – међутим, у оквиру овог подпројекта неће

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
		времена потребног за обнављање њихове способности зарађивања, нивоа производње и животног стандарда. То може укључивати исплату за изгубљене усеве и природне ресурсе, исплату изгубљене добити за предузећа или исплату изгубљених зарада за запослене погођене пресељењем предузећа.	доћи до економског или физичког расељавања.
Губитак повластица и прихода за раднике и запослене	Нема посебних законских одредби	Поред надокнаде у пуном износу трошкова замене и прелазне подршке, расељеним лицима мора се помоћи у њиховим напорима да побољшају или барем обнове своје изворе прихода и животно стандард.	Нису утврђени утицаји на губитак повластица и прихода за раднике и запослене, јер ниједно пословање није погођено. Ипак, у случају да се такви случајеви догоде, потребна је подршка и помоћ сразмерна утицају, као начин да се премости јаз, а све мере морају бити демонстриране и документоване на задовољство Светске банке.

Обрађене теме	Услови националног законодавства	ESS5 стандарди Светске банке	Мере за превазилажење одступања
Родни аспекти	Мушкарци и жене имају једнака права у Републици Србији, укључујући и право да буду носиоци власничких листова.	Перспективе жена морају се саслушати кроз консултације, а њихови интереси морају се узети у обзир у свим аспектима. Документација о власништву или закупу и надокнади треба да се издају на име оба супружника кад год је то могуће, а друга помоћ при пресељењу, као што су обука за стицање вештина, приступ кредитима и могућности запослења, треба да буде подједнако доступна женама и прилагођена њиховим потребама.	Посебно у неким руралним подручјима, учешће жена у консултацијама може бити ограничено. Консултације само за жене могу се одржати по потреби. Документација о власништву или закупу и надокнади треба да се издају на име оба супружника, а друга помоћ при пресељењу, као што су обука за стицање вештина, приступ кредитима и могућности запослења, треба да буде подједнако доступна женама и прилагођена њиховим потребама.
Надзор и процена	Нису прописане никакве посебне процедуре надзора.	Зајмопримац сноси одговорност за одговарајући надзор и процену активности наведених у инструментима за расељавање.	ЈУП ће спроводити периодични надзор у складу са условима наведеним у ОПР-у и овом РАП-у.

5. ИЗБЕГАВАЊЕ И УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

Алтернативни правац за потпројекат није могао да буде истражен, а само подручје утицаја није могло да се избегне пошто је траса постављена тако да прати положај реке. Упркос томе, примењен је изузетно велики број мера за ублажавање утицаја како би се умањили и минимизирали негативни утицаји и испунили захтеви за ублажавање утицаја на лица под утицајем пројекта.

На пример, технички пројекат је измењен како би се избегли било какви утицаји на стамбене објекте. Промене у пројекту урађене су уз консултације на лицу места са ЛПП, Дирекција за воде и ЈУП те пројектантом.

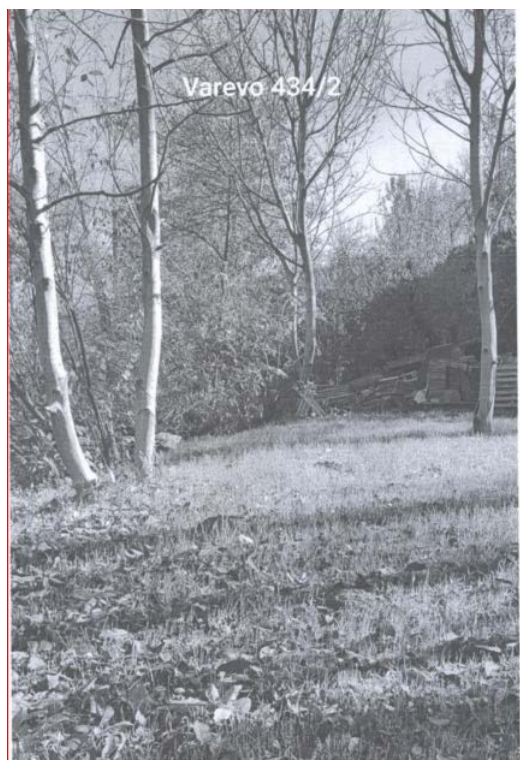
6. ПРЕГЛЕД УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА

Радови ће се претежно изводити у оквиру водног земљишта, у кориту реке, које се налази у власништву Републике Србије као добро од јавног интереса. Без обзира на то, неопходан је откуп мањих површина приватног земљишта, а утврђени су следећи утицаји:

- Површина садржи **19** приватних парцела које поседују **35** приватних власника (сувласника), 6 парцела су у сувласништву, 13 парцела су у искључивом власништву једног сопственика, укупне површине од **5.048 m²** (необрађеног, загађеног и земљишта подложног поплави).
- **3** случаја где је имовина повезана са земљиштем била погођена: 5 стабала ораха (видети Слику 4), 1 хидрофор (видети Слику 5) и 1 помоћни објект (видети Слику 6)
- Нема утицаја на егзистенцију.
- Земљиште нема правне или физичке препреке за употребу.
- Нису идентификовани неформални корисници/закупци земљишта, стални, сезонски или повремено, у односу на јавно земљиште.
- Постоји спор око једне парцеле који претходи изради овог пројекта, а суд тренутно преиспитује тај случај како би утврдио власништво. Ово је историјско питање и није повезано са текућим пројектом.

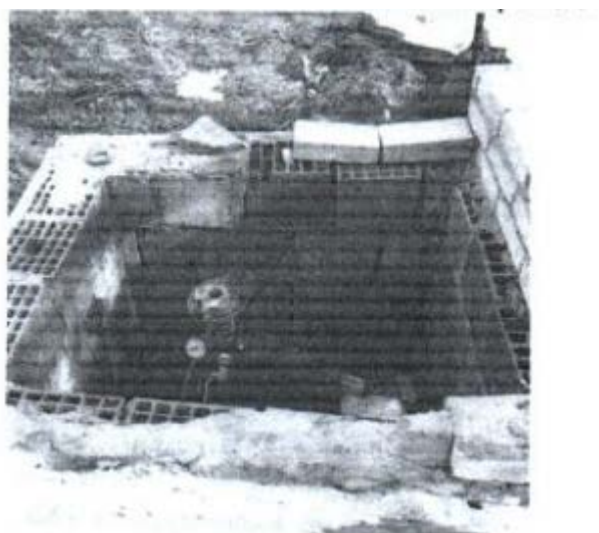
Први случај са имовином повезаном са земљиштем обухватао је пет стабала ораха. Ораси се у Србији узгајају на широком подручју, како као самоникло дрвеће, тако и кроз планску садњу, и цењени су због своје отпорности, минималних захтева за узгој и дуговечности. У овом случају, изгледа да су дрвећа установљена пре много година и достигла су фазу редовног приноса орашастих плодова. Према речима тог лица погођеног пројектом (ЛПП), принос са ових стабала ораха је претежно коришћен за егзистенцију његовог домаћинства. Орашасте плодове су непосредно конзумирали чланови домаћинства или су их прерађивали за кућну употребу, а повремено су вишкове плодова делили или неформално су их продавали пријатељима и комшијама. Попис и процена вредности дрвећа документовани су у Детаљном регистру имовине који је приложен уз овај RAP. Фотографски записи и ГПС координате погођених стабала су приложени како би се осигурала тачна идентификација и процена вредности.

Слика 9 – Стабла ораха под утицајем пројекта

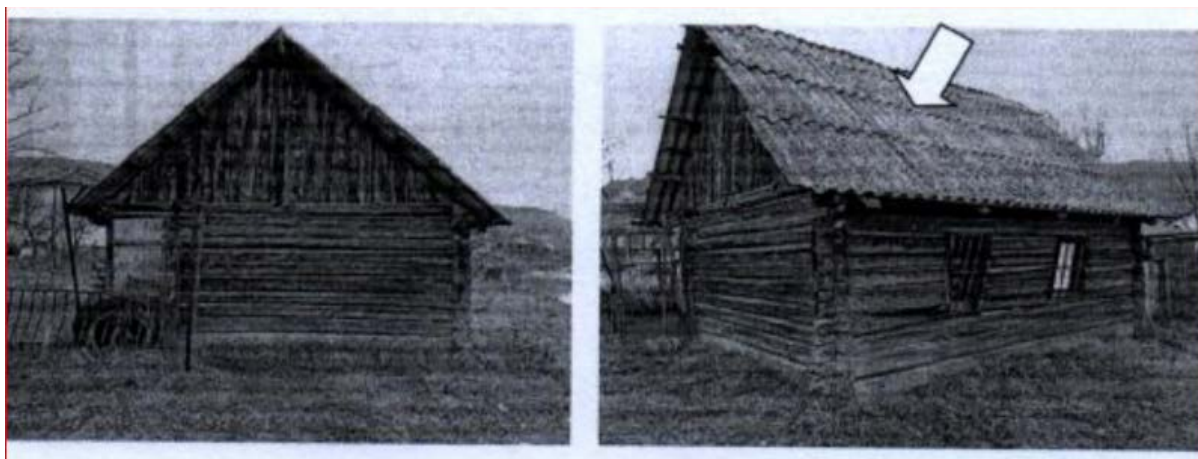
Други случај односи се на хидрофор који је уграђен за бунар изграђен пре више година и који је служио као уобичајено алтернативно снабдевање водом у случају прекида јавног водовода. Јавно водоснабдевање је стабилно и нема утицаја на егзистенцију нити на свакодневне потребе домаћинства за водом.

Слика 10 – Хидрофор погођен пројектом

Трећи случај односи се на помоћни објект површине 25 m², који је служио као повремено складиште, изграђен од дрвета и прикључен на електроенергетску мрежу. Имовина није обезбеђивала изворе егзистенције.

Слика 11 – Помоћни објект погођен пројектом

У табелама у наставку су приказани укупни подаци о броју парцела према врсти власништва, родним обрасцима, регистрованој и стварној употреби земљишта и обиму губитака.

Табела 2 – Преглед погођених катастарских парцела према врсти власништва и подручја

Власништво/сувласништво	Број приватних парцела земљишта погођених експропријацијом.	Укупна површина у m ²
Приватно/укупно	19 (100%)	5.048,00

Већина земљопоседника су мушкарци. Међутим, посета локацији и социо-економско анкета потврдили су да постоји заједнички процес доношења одлука у домаћинству у мери у којој су упознати са локалним правилима.

Табела 3 – Преглед власништва над земљиштем разврстан по полу

Власништво	Број власника (укључујући сувласнике)	Проценат
Жене	17	48,00%
Мушкарци	18	52,00%
Укупно	35	100%

Табела 4 – Преглед образаца величине земљишта

Величина земљишта	m ²
-------------------	----------------

Укупна површина захваћена експропријацијом	5.048,00
Просечна површина	180,30
Најмања површина	2,00
Највећа површина	1.674,00

Категорије земљишта додељене и регистроване у катастру не одражавају стварну употребу земљишта. Ниједна од парцела нема стварну намену земљишта како је класификовано у наставку. Коришћење земљишта намењеног за активности домаћинства на отвореном и граничи се са реком

Воћњаци и баште су катастарска ознака за врсту земљишта која је регистрована пре више деценија. Земљиште није било обрађивано и сопственици нису гајили воће нити било који други пољопривредни производ. Ове катастарске ознаке често не одговарају стварној употреби земљишта. Погођена подручја земљишта експропријацијом су подложна поплавама, загађена и необрађена фрагментирана земљишта дуж целокупне површине.

Табела 5 – Преглед категорија земљишта

Врста погођеног земљишта ⁷	Број парцела и %
Пашњак	1 (6,00%)
Воћњаци	3 (17,00%)
Ливада	6 (27,00%)
Поље	5 (28,00%)
Шума	0 (0,00%)
Башта	4 (22,00%)
Укупно	19 (100,00%)

Извор: Катастарска служба Нови Пазар

*односи се на земљиште које није погодно ни за пољопривредну ни за шумарску производњу и које је деградирано људским активностима

⁷ Класификација земљишта је онаква каква је уписана у катастру и не мора нужно да значи да се парцела на тај начин користи.

Табела 6 – Преглед категорија имовине

Референца имовине	Врста погођене имовине	Погођена површина (m) (m ²)
#1	5 стабала ораха	Није применљиво
#2	Хидрофор	Није применљиво
#3	Пратећи објекат*	14 m ²

***објекат** који се налази на истој парцели као и главни објекат и чија је употреба споредна у односу на употребу главног објекта. Магацини и шупе су неки од уобичајених градских помоћних објеката.

6.1 Попис/инвентар

Попис/инвентар свих LPP и анкета о имовини израђени су како би се прикупили и анализирали подаци и информације потребне за утврђивање свих категорија утицаја, као и ранијих сопственика чија имовина је предмет експропријације (власници/корисници катастарских парцела).

Попис садржи следеће податке:

- (i) Локација и катастарска општина,
- (ii) Број катастарске парцеле,
- (iii) Врста утицаја,
- (iv) Име лица погођеног пројектом (власник или корисник),
- (v) Укупна површина земљишта у власништву (m²).
- (vi) Укупна површина погођеног земљишта (m²).
- (vii) Врста имовине на погођеном земљишту,
- (viii) Процена вредности и накнаде,
- (ix) Остале информације релевантне за појединачне случајеве.

Сажета верзија базе података прикупљених пописом приложена је у Прилогу 4 овог RAP-а. Такође, детаљна датотека у Excel-у приложена је засебно уз овај документ.

6.2 Социо-економска анкета

Социо-економско истраживање спроведено је уз подршку Града Новог Пазара. За потребе анкете, објаву је издала ЈУП, а спровела ју је Градска управа Новог Пазара. Позиви за учешће у анкети, заједно са информацијама о самој анкети,

пружени су усмено током преговора свим лицима погођеним пројектом. Анкета је спроведена у продуженом периоду од децембра 2024. до маја 2025. године.

Скуп података прикупљен током социо-економске анкете пружа основу детаљних података о социјалним, економским и демографским карактеристикама домаћинстава и средствима за живот, као и других релевантних података за лица под утицајем пројекта (видети образац анкете у Прилогу 3).

Резиме кључних података датих у Прилогу 4 овог RAP-а (комплетна база података је у облику посебног Ексел документа). Поверљиве информације о појединим лицима и имовини неће бити јавно објављене.

6.3 Социо-економска процена

Анкетама су прикупљене детаљне информације на нивоу домаћинстава и појединаца о тренутном животном стандарду, приходима и средствима за живот заснованим на земљишту. Циљеви социо-економских анкета били су да се идентификују потенцијални негативни утицаји на лица под утицајем пројекта и потенцијално рањиве особе и домаћинства; и да послуже као основа за мерење ефикасности планова пресељења и мера ублажавања.

Социо-економска анкета и расправе обухватиле су следеће главне теме, пружајући основне податке за будући надзор и процену имплементације RAP-а.

- Демографске информације
- Састав домаћинства
- Образовање и вештине
- Економске активности и средства за живот заснована на земљишту
- Приходи домаћинства
- Здравље, благостање и рањивост

6.3.1 Власници

Од укупно 35 власника, 10 је прихватило анкету, што представља 28% свих погођених власника. Овај део Новог Пазара карактерише значајан број становника који живе и раде у иностранству (Турска и земље ЕУ). Упркос малом броју учесника у анкети, узорак се и даље сматра репрезентативним с обзиром на то да нема утицаја на егзистенцију нити ће доћи до физичког расељавања. Током јавних консултација о овом РАП-у биће размотрене социо-економске карактеристике и РАП ће бити допуњен по потреби.

6.3.2 Пол испитаника

Из секундарних података, власништва жена над земљиштем се најчешће успостављају коришћењем њиховог наследног права, за разлику од мушког власништва које се претпоставља приликом стицања непокретне имовине.

Закон о наслеђивању даје једнака права на наследство и мушким и женским наследницима. Ове бројке треба тумачити упоредо са одредбама брачног и породичног права, при чему се сматра да је право својине равноправно распоређено између мужа и жене, те ако се формална регистрација имовине врши на име само једног супружника, правна претпоставка власништва врши се у име оба супружника.

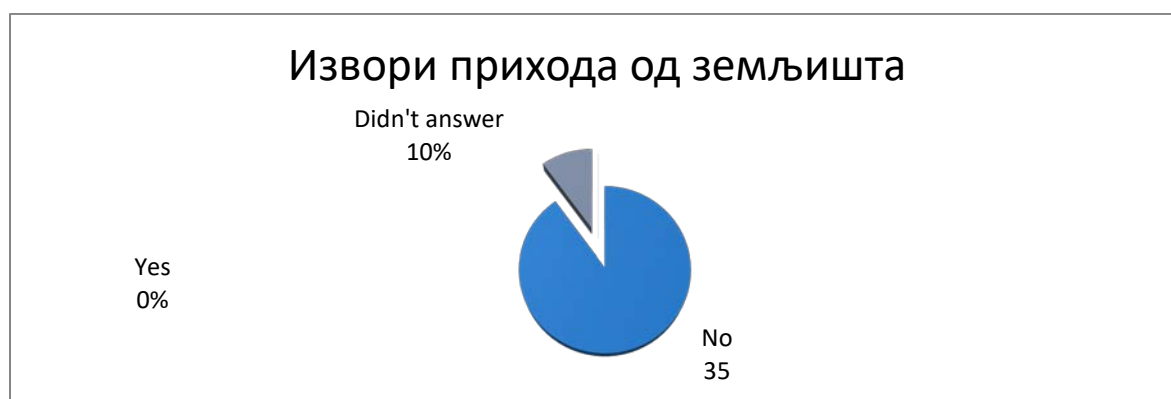
Табела 4 – % полна подела сопственика

Пол сопственика	Број сопственика према полу
М	50%
Ж	50%
Укупно	100,00 %

6.3.3 Средства за живот погођених лица и месечни приход

Лица под утицајем пројекта (ЛПП) нису била спремна да открију детаљне информације о својим изворима егзистенције. Међутим, обе групе – оне које су учествовале у анкетама и оне које нису, али су се ангажовале током процеса преговора – изјавиле су да нису искусиле никакве утицаје на средства за живот заснована на земљишту, јер земљиште није коришћено у активностима које стварају средства за живот.

Слика 12 – Утицај на изворе прихода

6.3.5 Место пребивалишта

Сви испитаници живе у Новом Пазару, на подручју где ће се вршити експропријација земљишта.

6.3.6 Рањивост

На основу одговора датих у социо-економској анкети, није утврђена рањивост међу испитанима (нити код преосталих лица погођених пројектом). За лица под утицајем пројекта која нису биле заинтересована да учествују у анкети, ово је процењено током преговора постављањем питања у вези са њиховом потенцијалном рањивошћу. Нису уочене рањиве особе. Током социо-економске процене, међу погођеним особама нису идентификована домаћинства која воде жене. Све особе су део добро интегрисаних, вишегенерацијских домаћинстава са јаким системима социјалне и економске

подршке. На основу анализе, консултација и теренске провере, међу погођеним становништвом нису уочени фактори рањивости – као што су економска маргинализација, социјална искљученост, инвалидитет или недостатак приступа услугама.

Пројектни тим је применио свеобухватан приступ како би препознао појединце или групе који могу бити несразмерно погођени утицајима пресељења или који се могу суочити са препрекама у приступу користима пројекта. То обухвата, али није ограничено на, домаћинства која воде жене, старије особе које живе саме, особе са инвалидитетом и економски маргинализоване групе што доводи до немогућности приступа пакетима надокнаде и додатним мерама подршке или пројектним повластицама у целини.

6.3.7 Јавна инфраструктура

Током имплементације Пројекта нема утицаја на јавне инфраструктурне објекте. Канализациони одводи су неактивни, а Град Нови Пазар намерава да сва домаћинства прикључи на градску канализацију. Нема мостова нити импровизованих речних прелаза који се налазе на јавном или приватном земљишту које је потребно реконструисати/заменити на овој деоници од 500 метара.

7. СТРАТЕГИЈЕ НАКНАДЕ ЗА РАСЕЉАВАЊЕ

7.1 Кључни принципи

Оквирни план расељавања успоставио је кључне принципе који су саставни део овог РАП-а. Принципи утврђених утицаја могу се укратко сажети на следећи начин:

- Расељавање и накнада за утицаје који се односе на лица под утицајем пројекта биће спроведени у складу са српским законодавством и ESS5 Светске банке: Прибављање земљишта, ограничења у коришћењу земљишта и непланирано пресељење, при чему ће у случају сукоба између наведеног, преовладати захтеви ESS5.
- Лица под утицајем пројекта добиће накнаду за своје губитке по трошковима замене како би се омогућило враћање на ниво пре расељавања,
- ЈУП ће вршити надзор и процену имплементације РАП-а и резултата,
- Стратегије експропријације и накнаде биће израђене у блиској сарадњи са свим сопственицима.

7.2 Датум пресека

Овај Потпројекат је такве природе да је мало вероватно да ће доћи до упада и усељавања лица у пројектно подручје искључиво ради придобијања

Акциони план расељавања – Потпројекат Нови Пазар – Радови на регулисању реке Рашке – додатни утицаји

користи. Датум када ЛПП буду обавештени путем писмене потврде о поднетом предлогу за експропријацију служиће као Датум пресека. Између 1. новембра 2024. и 30. марта 2025. године, свим 35 лица погођених пројектом (ЛПП) достављена су појединачна писма, при чему 30. март 2025. представља датум последњег писменог обавештења о поднетом предлогу за експропријацију, који је истовремено утврђен као званичан датум пресека у складу са националним Законом о експропријацији. Закон такође захтева да се то забележи у Катастру. Оквир за животну средину и друштво захтева да информације у вези са датумом пресека буду добро документоване и редовно дистрибуиране широм пројектног подручја, у писаном и (према потреби) неписаном облику, као и на релевантним локалним језицима. Писане информације су, заједно са предлогом, појединачно достављене сваком од 35 лица погођених пројектом (ЛПП) путем препоручене поште. Никаква улагања након Датума пресека неће бити предмет накнаде, осим када се може доказати да су ове интервенције након Датума пресека биле неопходне ради одржања средстава за живот лица под утицајем пројекта у периоду између Датума пресека и расељавања. Намера утврђивања датума пресека представљена је током анкете и првих консултација о процесу експропријације.

7.3 Испуњавање услова

Свих 35 лица погођених пројектом (ЛПП), идентификована пре датума пресека, имају право на накнаду у складу са овим ЛПП-овима.

Овај потпројекат **погађа следећу категорију** ЛПП-а.

- Лица са формалним правом својине, која губе део свог земљишта и имовине на земљишту.

Полагање права за горе наведене категорије утицаја приказана су у наставку:

Табела 5 – Матрица за полагање права за утврђене утицаје

Врста губитка	Лице с правима	Политика накнаде
Економско пресељење		
Земљиште		
Земљиште без обзира на величину губитка (било делимичан или потпуни губитак)	Власник са формалним правом (укључујући власника са правно препознатљивим потраживањем)	Заменско земљиште једнаке или веће вредности и сличне продуктивности у непосредној близини или у околини експроприсаног земљишта заједно са свим трошковима расељавања и административним таксама потребним за пренос права својине, ако постоје.
		или Новчана накнада према трошковима замене

Врста губитка	Лице с правима	Политика накнаде
Преостали део непокретности, пољопривредно или грађевинско	Власник земљишта	У случају да преостала површина земљишта није одржива, биће експроприсана на захтев ЛПП и компензована. Законски рок за подношење овог захтева је две године након завршетка грађевинских радова
Непокретности на земљишту (осим куће)		
Непокретности на приватном земљишту	Власници објекта	Новчана накнада према трошковима замене, или, где је могуће, демонтажа и премештање
Порези и накнаде		
Експропријација је по закону ослобођена пореза и накнаде за регистрацију	Власници земљишта	<i>Ако у тренутку исплате накнаде сопственик изјави своју намеру да купи заменско земљиште, Корисник ће обезбедити додазни износ од 10.000 РСД за непредвиђене трошкове.</i>

7.4 Статус поступка експропријације приликом припреме овог документа

7.4.1 Почетак експропријације

Јавни интерес који омогућава откуп земљишта проглашен је од стране Владе 15. априла 2021. године (Одлука 05 бр. 465-3361/2021). Пројекат је у припреми од 2020. године и отуда убрзано проглашење јавног интереса.

Од 2021. године израђен је попис лица и имовине, извршена су финансијска издвајања и завршене све друге активности које претходе формалној експропријацији, укључујући и завршетак главног пројекта. Површина радова се протеже преко 19 парцела у власништву 35 приватних сувласника.

7.4.2 Информације о експропријацији

Појединци пописани на попису који испуњавају услове да добију накнаду, дефинисану под 7.3 Испуњавање услова, појединачно су позивани у Одељење за имовинско-правне послове Новог Пазара. Изложене су им детаљне информације о предложеној експропријацији, поступку који треба да уследи и принципима који ће се примењивати. Сажетак одржаних консултација и састанака је дат у Прилогу 10. Дискусије су биле олакшане од стране Града Новог Пазара, Одељења за имовину, и директно одржане између сваког сопственика или њиховог правног заступника.

Ови састанци прате записници састанака потписани од стране сваке стране и верификовани од стране службеника из Одељења за имовину. Овај процес захтева педантно вођење евиденције у складу са Законом о општем управном поступку. Позив на састанке се шаље писмено путем препоручене поште, а

записници се архивирају у појединачним предметим које води Одељење за имовинско-правне односе.

Консултације/преговори са лицима погођеним пројектом (ЛПП) одржани су између децембра 2024. и јуна 2025. године. Позвана су сва лица утврђена списком који је доставила катастарска служба, а која су пописана у главном пројекту за експропријацију, као и лица која тврде да имају право наслеђа иако поступак наслеђивања није завршен. Кључне теме које су разматране током консултација/преговора су следеће:

- Признавање законских наследника: Да би се спречила кашњења за наследнике који чекају окончање оставинских поступака, Град Нови Пазар је донео одлуку којом овлашћује Заштитника грађана и Одељење за имовину да таква лица признају као фактичке власнике. Као резултат тога, ова лица се признају као лица под утицајем пројекта (ЛПП) са пуним правом да потражују и приме накнаде у оквиру Пројекта.
- Презентација пројекта: Током почетних консултација, представљене су карте које приказују трасу радова пројекта. Објашњено је да се ови утицаји додају на утицаје дуж деонице од 2000 m на којој су радови већ изведени и да ће ови утицаји бити обухваћени одвојено.
- Потврда трасе пројекта: Сва лица под утицајем пројекта (ЛПП) потписала су сагласност на трасу пројекта, односно на подручје земљишта које је обухваћено утицајем.

7.4.3 Утврђивање непокретности у обухвату

Након подношења предлога експропријације са пратећом документацијом, и објављивања првих информација, сваком власнику упућен је појединачан позив за рочиште о експропријацији. У позиву су прецизирани сврха, време и датум предложеног рочишта, и приложена је листа докумената који ће бити доступни за представљање и расправу у договорено време. На расправама су лица под утицајем пројекта (ЛПП) и Град Нови Пазар заједнички потписали попис парцела, идентификованог власника и потврдили да су, поред земљишта, идентификована и средства описана у поглављу 6. Земљиште се налази у близини реке, склоно је ерозији и под непосредним ризиком од поплава, због чега лица под утицајем пројекта (ЛПП) не обрађују земљиште које се налази уз саму реку. Земљиште је уписано као такво, али се заправо не обрађује. Том приликом поднета су и потраживања, призната или препознатљива законом, у погледу наследних права. Бесплатна саветодавана помоћ, коју је обезбедила канцеларија Јавног правобраниоца, пружена је свима. Све категорије Лица погођених пројектом појединачно су консултоване. Резиме консултација приложен је као Прилог 10.

7.4.4 Процена

7.4.4.1 Методологија примењена током вредновања

Вредност земљишта се утврђује на основу тржишне вредности земљишта једнаке производне способности или намене, које се налази у близини погођеног подручја, упоређивањем продајних трансакција из недавне прошлости (последњих 6 месеци), уз примену корективних фактора ради добијања стварне тржишне вредности. Примењена методологија била је у складу са Упутством за утврђивање тржишне вредности које је донео директор Пореске управе, а које садржи принципе за утврђивање тржишне вредности земљишта и друге непокретне имовине. Град Нови Пазар у целини, као и подручје на којем се врши експропријација земљишта за Пројекат, имају добро функционишућа тржишта; стога је трошак замене једнак тржишној вредности утврђеној кроз независну и компетентну процену непокретности. Експропријација је по закону изузета од свих врста трошкова трансакције, што доводи до тога да тржишна вредност изједначава вредност замене.

У случају вредновања земљишта, процена се заснива на упоредној тржишној вредности утврђеној у најмање две коначне одлуке пореског органа, донете у поступку утврђивања пореза на пренос апсолутних права, упоређивањем истог или сличног земљишта на тржишту, у истом катастарском граду или суседном, истог или сличног квалитета (њиве, воћњаци, ливаде, шуме и сл.). Упоредна продајна трансакција која се узима у обзир јесте она која је временски најближа датуму када се врши процена. Процењена вредност земљишта увећана је применом калибрационих фактора у зависности од локације, близине путева, постојеће инфраструктуре, близине насељених места и евентуалних трошкова регистрације. Просечна процена коју је доставила Пореска управа/акредитовани стручњаци износи **4.107,00 RSD / m²** или **35,06 EUR / m²**.

7.4.4.2 Порези и накнаде

По Закону о ПДВ-у („Службени гласник РС“ бр. 84/2004, 86/2004 - исправка, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014 – износ у РСД усклађен, 68/2014 – др. закон, 142/2014, 5/2015 – износ у РСД усклађен, 83/2015 и 5/2016 – износ у РСД усклађен), промет земљишта по основу **експропријације** ослобођен је плаћања ПДВ-а. Ови порези стога нису укључени у процену. Не постоје никакве таксе за измене постојећих листова непокретности (сертификата) и експропријација делова земљишта који су експроприсани.

Трошкове уписа у катастар за пренос права својине сноси Корисник експропријације у складу са Законом о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 18/2010, 65/2013, 15/2015 – одлука Уставног суда, и 96/2015). Стога ове накнаде нису укључене у процену.

Једина административна такса која би могла да буде наметнута ЛПП јесте такса за регистрацију у случају да се одлуче на куповину новог земљишта као замену за експроприсано земљиште. Пошто је експроприсано земљиште

прилично мало (мање од 10% укупног земљишта), ЛПП нису изјавила намеру да купе заменско земљиште. Међутим, примењен је корективни фактор у виду непредвиђеног износа од 10.000,00 РСД (81,3 EUR) по власнику као просечне цене таксе. Ако у тренутку исплате накнаде сопственик изјави да намеравају да купе заменско земљиште, Корисник експропријације ће износ накнаде увећати горе наведеним износом за непредвиђене случајеве. Ово мора бити формално документовано кроз записник.

7.4.4.3 Средства обезбеђена за исплату накнаде

Град Нови Пазар је издвојио додатних 150.000.000,00 RSD за земљиште и имовину (у противвредности од 1.279.863,48 EUR) (у складу са Усвојеним буџетом Града Новог Пазара⁸) у оквиру Консолидованог трезорског рачуна унутар буџетске апропријације. У оквиру овог рачуна, наменска плаћања могу се трошити искључиво за предвиђену сврху и сматрају се прихватљивим расходом у складу са Законом о буџету и буџетском систему („Службени гласник РС“ бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – исправка, 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 118/2021 и 92/2023)⁹. Локалне самоуправе не могу да отварају наменске или сличне рачуне код пословних банака. За њих се отвара Консолидовани рачун Трезора у име локалне власти и њиме управља Трезор (члан 39. Закона – дефиниције). Све расходе издваја скупштина локалне самоуправе, према Закону о буџетском систему Републике Србије или Одлуком о буџету. Само се таквим издвајањем локална самоуправа овлашћује да троши јавна средства до одређеног износа и за одређене намене (члан 31. – дефиниције). Уплате са Консолидованог рачуна Трезора за извршење било којих обавеза других корисника јавних средстава које су укључене у систем Консолидованог рачуна Трезора неће се вршити ако апропријација и буџет нису одобрени на начин прописан законом или актом Скупштине и локалне самоуправе те ако се план не достави Управи за Трезор на увид и ревизију (члан 58. – Уплате из буџета). У овом случају, исплате према власницима могу се извршити искључиво за накнаду у вези са експропријацијом катастарских парцела откупљених ради извођења радова на регулацији реке Рашке. Овај износ покрива накнаду за земљиште по процени Пореске управе и/или Суда.

7.5 Процена земљишта

Након спроведеног пописа, Град Нови Пазар је поднео захтев Пореској управи као надлежном органу (у складу са чланом 42. Закона о експропријацији) ради процене вредности земљишта. Захтев за процену земљишта поднет је појединачно за сваки катастарски парцелу Пореској управи. Свака појединачна пријава садржала је неопходну документацију специфичну за дату парцелу, што је омогућило прилагођену процену њене вредности. Пореска управа је доставила процену за све парцеле на основу планиране намене (у складу са урбанистичким планом града), што значи да је земљиште

⁸ https://www.novipazar.rs/images/dokumenti/budzet/2024/Odluka_o_budzetu_za_2024.pdf

⁹ Закон о буџетском систему, http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_budzetskom_sistemu.html

процењено као грађевинско и стога није вршено разликовање по типовима земљишта. Ово је обезбедило корисницима пројекта (ЛПП) повољнију процену. Поред тога, ово је заиста намена земљишта, односно детаљније речено, ово земљиште уз реку представља део већих парцела на којима се налазе стамбени објекти домаћинства.

Процена је разматрана са корисницима пројекта (ЛПП) ради разматрања. Да би се обезбедило да активности пресељења буду планиране и спроведене уз одговарајуће објављивање информација, смислене консултације и информисано учешће погођених лица, сваки корак процеса у складу са националним законодавством је ојачан додатним комуникационим и консултативним активностима. Канцеларија јавног браниоца ставила се на располагање корисницима пројекта (ЛПП) и њиховим правним заступницима ради дискусије и појашњења процене и права у оквиру пројекта током пореске процене и преговора. Довољно времена је обезбеђено корисницима пројекта (ЛПП) и њиховим правним заступницима како би могли да размотре понуђену понуду и да евидентирају свако формално неслагање са понудом. Пројектна комисија за жалбе била је успостављена, као и посебан механизам за жалбе у вези са проценом у оквиру Пореске управе. Ниједан од корисника пројекта (ЛПП) није упутио своју жалбу овој комисији, већ директно јавном браниоцу.

Од укупно **деветнаест (19)** погођених парцела, власници петнаест (15) парцела прихватили су процену како земљишта тако и имовине која је на њему и пристали да у принципу закључе споразуме о накнади путем преговора.

За две **(2)** погођене парцеле накнада за земљиште остала је спорна чак и након што је другу процену спровео акредитовани стручњак. Друга процена је спроведена у складу са коментарима које су доставили корисници пројекта (ЛПП) и заснована је на стварној употреби земљишта, која одговара његовој планираној намени у оквиру пројекта. Ова друга процена резултирала је вишим вредностима у односу на почетне износе, узимајући у обзир проток времена и специфичне карактеристике спорних парцела које су истакнуте током поступка првостепене процене. Упркос увећаним проценама, корисници пројекта (ЛПП) задржали су своје примедбе и затражили да се предмети упуте Суду у Новом Пазару. Предмети су уредно упућени, и имајући у виду висок приоритет који је додељен овим поступцима, очекује се да ће рочишта бити заказана током августа 2025. године. Накнада ће бити исплаћена у року од петнаест (15) дана након доношења правоснажне судске одлуке.

За једну (1) погођену парцелу у току је већ постојећи спор у вези са титулом власништва над земљиштем. Овај спор мора бити решен пре него што суд може да утврди право на накнаду. Корисници пројекта (ЛПП) сами су скренули пажњу на овај спор Граду Новом Пазару.

У случају приватно власничког и обрађиваног пољопривредног земљишта које представља главни извор егзистенције, а ако то затражи власник, кориснику

пројекта са формалним власничким правом нуди се упоредиво земљиште исте врсте и квалитета, или одговарајућа вредност, у истом подручју или околини (члан 15. Закона о експропријацији). У једном случају корисник пројекта (ЛПП) определио се за накнаду у натури, а замјенско земљиште је заједнички идентификовано.

Када се одлука о експропријацији више не може оспоравати правним лековима (правоснажност) и када се корисници пројекта (ЛПП) сагласе са условима, она постаје правно обавезујућа. Када овај Активни план расељавања (RAP) буде одобрен, биће потписани формални споразуми између корисника експропријације и корисника пројекта, који ће обухватити рокове и стопу по којој ће бити исплаћена новчана накнада или обезбеђена накнада у натури. Ако се споразум о накнади не постигне у року од два месеца од правоснажности Одлуке о експропријацији (или краћем року ако тако одлучи Општинска управа), Општинска управа доставља предмет са релевантном документацијом надлежном суду на чијој се територији налази експроприсана непокретност ради утврђивања накнаде. Надлежни суд по службеној дужности одлучује у ванпарничном поступку о висини накнаде за експроприсану непокретност. Овај поступак је, као што је наведено, вођен Законом о ванпарничном поступку.

7.6 Накнада за експроприсано земљиште

Исплата новчане накнаде биће одговарајућа јер егзистенција није заснована на земљишту, а земљиште одузето за потребе пројекта представља мали део погођене имовине, док је преостали део економски исплатив.

Закон о експропријацији је готово у сагласности са захтевом да се вредност земљишта одређује према његовој заменској вредности. Процена вредности земљишта врши се према следећој формули:

$$V = V_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + \dots + a_nX_n$$

V – Процењена заменска вредност

V_0 – Просечна вредност трансакције, како је евидентирана у Пореској управи у протеклих 6 месеци, на основу трансакција истог или сличног земљишта у истој катастарској општини, или у суседној уколико није било евидентираних трансакција, на основу принципа добровољног купца и добровољног продавца.

a_1 – додељени коефицијент

X_1, X_2 – додатни корективни фактори специфични за случај (локација, специфична обележја парцеле, инфраструктурна опремљеност, посебна обележја локације и сл.)

7.7 Процена вредности помоћних објеката

Национални закон о експропријацији у великој мери је компатибилан и усклађен са захтевом који се односи на заменску вредност. Вредност погођених помоћних објеката – оgrade, колибе, пољског тоалета и складишта грејног материјала – процењује се применом следеће формуле:

$$K = M + K_m + T + R + N + K_r + P + \text{камата за продужена плаћања}$$

K – Накнада према трошковима замене

M – Тржишна цена материјала

K_m – Количина потребног материјала

T – Транспорт материјала до градилишта

R – Цена рада

N – Накнада уговарача и трошкови надзора

K_r – Трошкови комуналних прикључака

P – Порези на регистрацију и пренос

Формула је усаглашена са власницима сва три објекта који су прихваћени за закључење преговарачких споразума.

7.8 Утврђивање заменског земљишта

Према **Закону о експропријацији Републике Србије**, накнада у натури је дозвољена као алтернатива новчаној накнади када се о томе постигне договор између корисника експропријације и власника експроприсане непокретности. Један власник је затражио накнаду у натури у замену за експроприсано земљиште. Заменска непокретност мора имати једнаку или већу тржишну вредност од погођене непокретности, бити погодна за предвиђену намену и имати приступ инфраструктури и комуналним услугама. Лице погођено пројектом (ЛПП) ће стећи пуно право својине или еквивалентна права на заменску непокретност, без терета, и то без икаквих трошкова. Заменско земљиште је идентификовано и биће правно пренето путем правног поравнања између Града Новог Пазара и ЛПП до краја септембра 2025. Преузимање земљишта и приступ не могу се остварити пре него што се изврши правни пренос права својине над заменским земљиштем.

8. МЕХАНИЗАМ ЗА РЕШАВАЊЕ ЖАЛБИ

8.1 Организациони аранжмани за жалбени механизам

Жалбама ће се управљати преко Централне службе за повратне информације (ЦСПИ) коју је основала и њоме управља Јединица за управљање пројектом. За овај Потпројекат основани су посебно намењени Локални одсеци за жалбе,

који заједно чине Жалбени механизам). Након пажљивог разматрања, механизам за решавање притужби за овај потпројекат прилагођен је као одговор на консултације са ЛПП-има, одражавајући локалне потребе, обичаје, навике и очекивања заједнице.

Централна служба за повратне информације успостављена је 2021. године и у потпуности је у функцији.

Локални одсек за жалбе је успостављен 27. јануара 2023. године и у потпуности је у функцији, а остаће функционалан све до потпуне и коначне имплементације RAP-а. Одлука о успостављању приложена је у Прилогу 8 – Оснивање Комисије за жалбе

Читав механизам је успостављен као форум за жалбе и коментаре у вези са експропријацијом, привременим утицајем на било коју врсту имовине и штетама у вези са извођењем радова, чиме омогућава лицима бољи приступ надлежним органима за извођење пројекта, што се показало као веома корисно. С обзиром на мали обим пројекта и релативно мали утицај, Локални одсек чини тело од четири члана. Сматра се да је то довољан капацитет за решавање жалби. Један од чланова биће представник власника, а три су представници Града Новог Пазара, и то они који, ради обезбеђивања пуне непристрасности, нису директно укључени у поступак експропријације. Оба нивоа жалбеног механизма ће се по потреби састајати, у зависности од опсега и природе жалби.

Механизам за подношење жалби ће служити како као информативни центар на нивоу целог Пројекта, тако и као жалбени механизам доступан онима који су погођени имплементацијом свих поткомпоненти Пројекта, а примењиваће се на све пројектне активности и биће релевантан за све локалне заједнице погођене пројектним активностима. Механизам за подношење жалби биће одговоран за пријем и решавање жалби и коментаре које потичу од:

- Физичко лице/правно лице директно погођено пројектом, потенцијални корисници Пројекта,
- Физичко лице/правно лице директно погођено пројектом кроз експропријацију земљишта и расељавање,
- Заинтересоване стране – лица заинтересована за пројекат, и
- Становници/заједнице заинтересоване за и/или погођене пројектним активностима.

Јединица за управљање пројектом у сарадњи са Градом Новим Пазаром обезбедила је да сви буду у потпуности обавештени о жалбеном механизму тако што је проследио информације о постојању овог механизма Комисији за жалбе, његове функције, контакт особа и процедура за подношење жалби у погођеним подручјима.

Ради тога, информације о механизму биле су или ће бити доступне, у зависности од случаја, на следећим местима:

- огласна табла и веб-страница Града Новог Пазара (www.NoviPazar.org),
- на градилишту код инжењера (када почну грађевински радови).

Поред тога, Јединица за управљање пројектом Дирекције за Воде дистрибуирала је информативни летак и брошуру која садржи информације о улози комисије и контакт информације за подношење жалби/коментара на кућне адресе свих сопственика. Информативни летак приложен је у Прилогу 5 – Жалба.

Да би се омогућио једноставан приступ Комисији за жалбе, штампани образац за евидентирање жалби биће доступан у просторијама Града Новог Пазара, као и за преузимање на веб-страници Града Новог Пазара и МПШВ, а један примерак послат је на кућне адресе домаћинстава дуж трасе будућих радова. Информативни летак приложен је у Прилогу 6 – Образац за пријаву жалби. Образац за пријаву жалби послат је на кућне адресе свих власника у виду штампаних примерака и биће доступан на градилишту када радови почну.

8.2 Жалбени поступак

Жалбени поступак осмишљен је тако да буде ефикасан, једноставан, разумљив и без трошкова за подносиоца жалбе. Било која жалба може се упутити Комисије за жалбе лично, телефоном или писменим путем попуњавањем жалбеног формулара, и то поштом, факсом или личном доставом на доле наведене адресе/бројеве:

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЈУП Проследити ЦСПИ-ју Адреса ће бити накнадно одређена (ЈУП је у процесу пресељења). 11070 Београд Телефон: Адреса ће бити накнадно одређена имејл: rdvpiu@minpolj.rs	Град Нови Пазар Комисија за жалбе (као Локални одсек за жалбе) Есад Махмутовић Адреса: Стевана Немање 2 36300 Нови Пазар Број телефона: 064/835-7338 Имејл: esad.mahmutovic@novipazar.org.rs
--	--

Све жалбе биће евидентирани у Регистру жалби, с додељеним бројевима и потврдама о приспећу у року од 3 радна дана. Регистар жалби имаће све потребне елементе за разврставање жалби према полу евидентираних лица, као и према врсти жалбе. Свака жалба биће евидентирана у регистру са следећим подацима:

- опис жалбе,
- датум потврде пријема који је испоручен подносиоцу жалбе,
- опис предузетих радњи (истрага, корективне мере), и

- датум решавања и затварања случаја/пружање повратних информација подносиоцу жалбе

Комисија за жалбе ће уложити разумне напоре да реши жалбу након потврде о њеном приспећу. Ако жалба/притужба није формулисана довољно јасно, Комисија за жалбе је дужна да помогне и пружи савете, па чак и помогне у преправљању поднеска, како би жалба/притужба постала јасно формулисана, а све у сврху информисане одлуке коју ће донети Комисија за жалбе, а у најбољем интересу лица погођених Пројектом. Ако комисија није у могућности проблем реши тренутним корективним мерама, биће одређене дугорочне корективне мере. Одлука комисије даће јасну процену о жалби/притужби, јасну одлуку и препоруке за правичан правни лек и предложити мере за исправку чињења које су биле узрок жалбе, као и предложити мере за накнаду ако мере ублажавања не могу да исправе штету или повреду. Одлука мора бити у писаној форми и уручена лицу које је поднело жалбу, као и сваком другом лицу или инстанци на које ће се препорука и мере применити или које је под законском обавезом поступања. Лице које је поднело жалбу може да искаже своје лично задовољство исходом поступка решавања жалбе.

Подносилац притужбе биће обавештен о предложеним решењима у року од 7 радних дана од потврде о приспећу жалбе.

Ако одређени проблем утврђен путем жалбеног механизма не може да се реши или ако није потребно предузимање мера, подносиоцу жалбе ће бити достављено детаљно објашњење/оправдање зашто проблем није решен. Одговор ће такође садржати објашњење о томе како лице/организација која је поднела жалбу може да настави са жалбом у случају да исход не сматра задовољавајућим.

Подносиоци притужбе у сваком тренутку могу да затраже друге правне лекове у складу са правним оквиром Републике Србије.

Комисија ће објавити, један прелиминарни извештај о броју и врсти примљених жалби, обрађеним и решеним коментарима, разврстаним по полу подносилаца и врсти жалбе/коментара два месеца након успостављања, затим други прелиминарни извештај током грађевинских радова и један завршни извештај по завршетку радова.

Извођач радова примењује сопствени механизам за решавање жалби, који обухвата и случајеве родно заснованог насиља (GBV), а нарочито сексуалног искоришћавања и злоупотребе/сексуалног узнемиравања (SEA/SH), и садржи поступак за упућивање притужби на Механизам за решавање жалби на радном месту у оквиру пројекта како би тачност у разумевању жалби у оквиру пројекта увек била обезбеђена. Извођач радова је усвојио Кодекс понашања који су усвојили и потписали сви радници.

Ризик од родно заснованог насиља повезан са овим потпројектом је процењен као низак и без обзира на горе наведено, жалбени механизам је опремљен за

решавање притужби на родно насиље које је пропорционално потенцијалним ризицима и утицајима.

Оператери жалбеног механизма ће проћи обуку код консултанта за социјална питања Јединице за управљање пројектом о томе како да поверљиво и саосећајно обрађују ову врсту жалби. Није дозвољено тражити нити бележити информације осим о: природи жалбе (шта подносилац жалбе каже својим речима без директног питања); о томе да ли је према најбољем сазнању лица које подноси жалбу, починилац био повезан са пројектом; уколико је могуће, подаци о старост и полу жртве насиља или инцидента; и ако је могуће, информације о томе да ли је жртва упућена надлежним службама које се баве овом врстом притужби институционално.

Жалбени механизам треба да има успостављене процесе да одмах обавести и ЈУП и Светску банку о свим притужбама на SEA/SH, уз сагласност подносиоца пријаве.

Поверљивост ће бити обезбеђена, а пријављивање полицији биће у складу са домаћим законом, посебно за обавезно пријављивање одређених врста навода о родно заснованом насиљу.

8.3 Надзор и извештавање о жалбама

У одговорности Централног пулта за повратне информације спадаће следеће:

- Прикупљање података од локалних комисија, који служе као локални пунктови, о броју, садржају и статусу жалби и њихово постављање у јединствену регионалну базу података;
- Евидентирање жалби у вези са злостављањем на раду и родно заснованог насиља,
- Жалбе у вези са родно заснованим насиљем (GBV) и активности на спречавању сексуалног искоришћавања и злоупотребе/сексуалног узнемиравања (SEA/SH).
- Одржавање евиденције жалби на притужбе примљене на регионалном и локалном нивоу;
- Надзор ванредних проблема и предлагање мера за њихово решавање;
- Објављивање тромесечних извештаја о механизмима за решавање жалби,
- Сумирање и анализа квалитативних података добијених од локалних пунктова за пријем жалби о броју, садржају и статусу жалби и њихово постављање у јединствену базу података пројекта;
- Надзор ванредних проблема и предлагање мера за њихово решавање;

Месечни извештаји о социјалном надзору достављају се Светској банци преко ЈУП-а, а обухватиће део који се односи на комисију за жалбе са ажурираним информацијама о следећим ставкама:

- Статус имплементације и функционисања механизма (процедуре, обука, кампање подизања свести, буџетирање итд.);
- Квалитативни подаци о броју примљених жалби (пријаве, сугестије, притужбе, захтеви, позитивне повратне информације) и броју решених жалби;
- Квантитативни подаци о врсти жалби и одговора, решеним проблемима и притужбама које остају нерешене;
- Степен задовољства предузетим мерама (одговором);
- Било које предузете корективне мере.

7.4 Систем Светске банке за решавање жалби

Заједнице и појединци који сматрају да су негативно погођени било којим пројектом који подржава Светска банка (СБ) могу да поднесу жалбе постојећим механизмима за решавање жалби на нивоу пројекта или Служби Светске банке за решавање жалби (СРЖ). СРЖ осигурава да примљене жалбе буду одмах размотрене како би се решили проблеми везани за пројекат. Заједнице и појединци погођени пројектом могу да поднесу своју жалбу независној Инспекцијској комисији Светске банке, која утврђује да ли је штета настала, или би могла да настане, као резултат непоштовања политике и процедура Светске банке. Жалбе се могу поднети у било ком тренутку након што је Светска банка директно обавештена о потенцијалним проблемима, а руководству банке дата прилика да одговори. За информације о томе како да поднесете жалбе Служби Светске банке за решавање жалби (СРЖ), посетите <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>. За информације о томе како да поднесете жалбе Инспекцијској комисији Светске банке, посетите www.inspectionpanel.org.

9. Консултације и учешће

Јединица за управљање пројектом (ЈУП), заједно са представницима одељења задужених за експропријацију, одговорна је за саопштавање неопходних информација о пројекту и поступку, као што је наведено у Акционом плану расељавања, лицима погођеним пројектом односно власницима непокретности које су предмет експропријације. Јединица за управљање пројектом у оквиру системске и сталне подршке помаже градским званичницима да се ускладе са Акционом плану расељавања све док се не достигне потпуна имплементација.

ЈУП ће, заједно са Градом Новим Пазаром, спровести јавне расправе о Акционом плану расељавања и објавити информације које одражавају главна

питања од значаја за Пројекат. Правовремене информације и контакти за даље упите информација, расположиви жалбени механизам и објављивање Акционог плана расељавања одвијаће се на следећи начин:

- саопштења у локалним свакодневним медијима,
- директна комуникација,
- веб-страница www.NoviPazar.org
- веб-страница МПШВ
- огласна табла Града Новог Пазара

Овај Акциони план расељавања ће бити објављен на српском и енглеском језику на горе наведеним веб-страницаовима, а биће доступан и у штампаном облику у просторијама Града Новог Пазара и ЈУП. Сви лични подаци биће уклоњени из јавно доступних примерака.

Током припреме овог Акционог плана расељавања одржане су јавне консултације које су укључивале сопственике који живе дуж реке Рашке и директно су погођени експропријацијом земљишта.

Консултације су почеле развојем Плана управљања животном средином и друштвеним питањима (ESMP) за радове на уређењу реке Рашке, одржаних 19. маја 2023. године. Стандардима Светске банке за животну средину и друштвена питања 10, нацрт Плана управљања животном средином и друштвеним питањима биће јавно објављен на веб-страници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Дирекције за воде – Дирекција за воде, као и на веб-страници Града Новог Пазара. Након периода од 21 дана за јавно обавештавање, јавна консултативна седница одржана је у Новом Пазару 19. маја 2023. године. Јавне консултације су биле веома добро рекламиране, а самом састанку је присуствовало 57 локалних становника, међу којима је 15 жена, укључујући и особе директно погођене експропријацијом земљишта, који су изразили висока очекивања за брзи почетак радова. Постављено је неколико питања, на која су сви добили задовољавајуће одговоре, осим једног, на који је одговор дат у року од 7 дана након јавних консултација. Извештај о консултацијама у сажетом облику доступан је у Прилогу 11.

Људи су појединачно позвани путем позивница послатих препорученом поштом на њихове кућне адресе. Заједно са позивницом достављене су следеће информације: Датум објаве јавног интереса за експропријацију, очекивани утицај на имовину, правни савет о томе које документе доставити током састанка и сврха састанка, која је уопштено била да информише о детаљима утицаја на земљиште и информише о будућем процесу и временском оквиру. Ови састанци су појединачно одржани, са потписаним

записницима састанака чуваним у архиви Града Новог Пазара – Одељење за имовину и јавног браниоца. Ови састанци су одржавани у продуженом периоду од децембра 2024. до јула 2025. године и наставиће се све до потпуне и коначне имплементације Акционог плана расељавања, односно формализације споразума о накнади и с тим повезаних исплата

10. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АРАНЖМАН И ТИМ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

10.1 Одговорност за имплементацију

Потпројекат и овај Акциони план расељавања спроводи Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (МПШВ) и Јединица за управљање пројектом која послује у оквиру њега, уз учешће других институција, као што је детаљно наведено у табели испод. Јединица за управљање пројектом (ЈУП) ће спровести или осигурати спровођење материјалних мера и радњи како би се Пројекат имплементирао у складу са Еколошким и социјалним стандардима (ESS), Планом еколошких и друштвених обавеза (**ESCP**), Оквирним планом расељавања (RPF) и овим Акционим планом расељавања (RAP).

Јединица за управљање пројектом ће обезбедити одвијање поступака невољног откупа земљишта у складу са Акционом план расељавања, као и успостављање и одржавање организационе структуре са квалификованим особљем у управи Града Новог Пазара ради благовремене и усклађене имплементације Акционог плана расељавања и решавања жалби. Јединица за управљање пројектом је у Тендерску документацију уврстио клаузуле за побољшање еколошких, социјалних, здравствених и безбедносних перформанси Извођача радова којима ће бити додељено извођење грађевинских радова. Остале организације и стране укључене у поступак експропријације су Министарство финансија и Пореска управа.

Доња табела даје приказ одговорности и аранжмана за имплементацију захтева овог Акционог плана расељавања.

Табела 5: Одговорности и аранжмани за имплементацију

Задатак	Одговорна установа
Објављивање информација и докумената, ангажовање заинтересованих страна, теренске активности и организација јавних и појединачних консултативних састанака и догађаја	ЈУП на челу са својим социјалним стручњаком
Вођење евиденције	ЈУП и Град Нови Пазар

Директна комуникација и, ако је потребно, посете власницима и станарима	ЈУП и Град Нови Пазар
Процена имовине која се откупљује	Министарство финансија – Пореска управа
Процена имовине везане за земљиште	Акредитовани стручњаци за процену са релевантном стручношћу (нпр. пољопривреда, грађевинарство итд.)
Експропријација	Град Нови Пазар – Одељење за имовинско-правне односе
Представништво Корисника Нови Пазар	Канцеларија јавног правобраниоца
Исплата накнаде	Град Нови Пазар
Правни лек мимо управног поступка	Основни суд у Новом Пазару Управни суд у Краљеву Врховни касациони суд у Београду
Правна помоћ лицима погођеним пројектом	Град Нови Пазар
Надзор и извештавање о откуп земљишта и жалбама	ЈУП
Надзор и извештавање о утицајима током грађевинских радова (нпр. привремене штете због заузимања земљишта)	Превасходно ЈУП, Корисник експропријације Град Нови Пазар, Извођач радова
Управљање жалбама	Комисија за жалбе, основана од стране Града Новог Пазара 27.1.2023.
Координација између установа	ЈУП са основаном Радном групом
Завршни извештај и процена имплементације Акционог плана расељавања	ЈУП

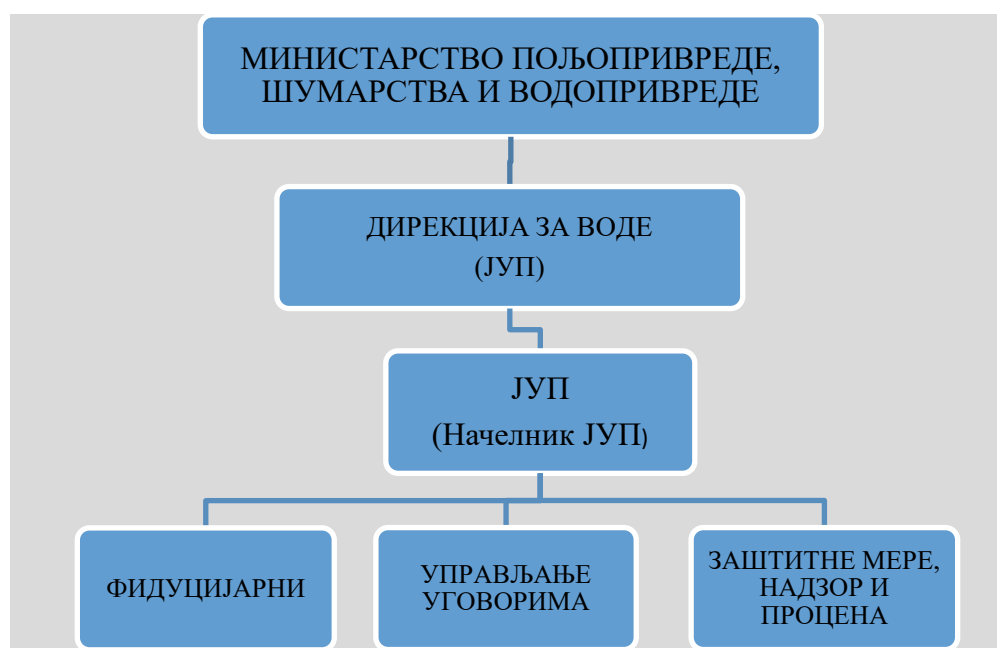
10.2 Институционални капацитети

Имплементацију одредби и обавеза из овог Акционог плана расељавања вршиће Министарство пољопривреде, које је одговорност за имплементацију доделила Дирекција за воде. Дирекција за воде већ има успостављену ЈУП за Пројекат наводњавања и одводњавања који је финансирала Светска банка, а који је окончан 31. марта 2013. и Пројекат хитне санације од поплава који је завршен 2019. Током припреме инвестиција и имплементације радова, ЈУП ће радити у блиској координацији са Градом Новим Пазаром.

Особље додељено за имплементацију овог Акционог плана расељавања и потпројекта заштите од поплава Новог Пазара сматра се довољним за обављање свих задатака у вези са спровођењем овог Акционог плана

расељавања, укључујући и припрему Завршног извештаја. Организација ЈУП-а приказана је у хијерархијском графикону доле:

Слика 13 – Организациона шема ЈУП

11. Распоред имплементације

Табела 6 : Оквирни распоред имплементација Акционог плана расељавања Нови Пазар

Бр.	Активност	Одговорност	2025.						
			Јан	Феб	Мар	Апр	Мај	Јун	јул - сеп те мб ар
1.	Оснивање Комисије за жалбе	Град Нови Пазар		Основана 27. јануара 2023. године и остаће функционална до потпуне имплементације RAP-а.					
2.	Попис и социо-економска анкета и успостављање основних услова	ЈУП							

3.	Објава нацрта RAP-a	ЈУП							
4.	Индивидуалне консултације са сопственицима	ЈУП/Град Нови Пазар							
5.	Јавне консултације о нацрту RAP-a	ЈУП							
6.	Објава завршног RAP-a	ЈУП/Град Нови Пазар							
7.	Експропријација (припремне активности)	Град Нови Пазар							
8.	Формални поступак експропријације	Град Нови Пазар							
9.	Вредновање имовине у преговарачкој фази	Град Нови Пазар/Акредитовани стручњаци/Пореска управа							
10.	Исплата договорених накнада у преговореним споразумима	Град Нови Пазар							
11.	Упућивање спорних случајева суду	Град Нови Пазар	У тренутку када се компензација званично оспорава						
12.	Приступ експроприсаном земљишту	ЈУП и консултант за надзор	Када се компензација исплати и/или одобри у трезорском депоу за предстојеће судне случајеве						
13.	Уклањање имовине са земљишта	Извођач надзиран од стране ЈУП-а	Током грађевинских радова, али не пре него што буде исплаћена надокнада (не пре августа 2025. године)						
14.	Надзор	ЈУП	Месечни док се не заврше грађевински радови						
15.	RAP извештај о напретку имплементације	ЈУП	Месечно до септембра 2025.						
16.	Завршни извештај RAP-a	ЈУП							

11.1 Надзор, вредновање и извештавање

ЈУП ће вршити надзор поступака откупа земљишта и расељавања у циљу:

- утврђивања да ли се активности одвијају према распореду и да ли се поштују рокови;
- процењивања да ли су мере накнаде/обнове довољне;
- утврђивања свих потенцијалних проблема (укључујући мониторинг управљања жалбама у погледу евидентирања и одговарања на жалбе у одређеном временском оквиру); и
- утврђивања метода за ублажавање свих утврђених проблема.

Поред тога, консултант за надзор грађевинских радова имаће дужност и обавезу да врши надзор имплементације социјалних услова током фазе изградње. Те дужности обухватају следеће:

- Надзор извођача радова у извршавању њихових обавеза у погледу временског оквира RAP-а;
- Припрема и подношење редовних извештаја ЈУП о имплементацији мера социјалног надзора;
- Пружање услуга локалној заједници путем примања повратних информација и предлога;
- Грађевинска табла на градилишту ће садржати јасно видљиве податке о контакт особама у име надзорног органа, као и радно време за контакте са јавношћу. Све притужбе, похвале и предлози које добије надзорни орган, заједно са мишљењем супервизора, прослеђују се Наручиоцу на даље поступање. Идеја је да се на сваку реакцију локалног становништва обезбеди благовремени одговор, док ће се јединствена евиденција о преписци са локалним становништвом приказати у редовним извештајима финансијској институцији; Веома је важно да локално становништво буде у потпуности свесно могућности жалбе и да је механизам за подношење жалби веома једноставан;
- Обустава радова који изазивају висок ниво буке у периодима када таква бука није дозвољена; Обустава радова уколико није обезбеђена адекватна заштита локалног становништва и животне средине од прашине и загађења. Предвиђено је да, у завршним фазама извођења радова, надзорни орган попуни упитнике уз помоћ локалног становништва, а у име Наручиоца, како би се проценио степен задовољства локалног становништва. Упитници би се слали на кућне адресе мештана, а они који их попуне могли би да их лично доставе представнику надзорног органа или пошаљу редовном поштом на адресу Наручиоца. Искуство стечено током реализације различитих пројеката обнове инфраструктуре у Србији, финансираних из кредита СБ, значајно је допринело бољој припреми основа за друштвени мониторинг и процену накнадног ублажавања утицаја пројекта на локалну заједницу. Везано за позитивну праксу, представник ЈУП-а ће

вршити редовне контроле предузетих мера од стране извођача и надзорног органа.

ЈУП ће одржавати базу података о откупу земљишта с власницима/корисницима погођене имовине.

ЈУП ће сваког месеца ажурирати све основне информације.

Овим путем осмишљени су индикатори који ће се користити за надзор имплементације овог RAP-а, а који ће између осталог обухватати:

- Укупну потрошњу за експропријацију и накнаду
- Број ЛПП по категоријама и број домаћинстава погођених пројектом по категоријама
- Број ЛПП чија је имовина оштећена грађевинским радовима
- Број ЛПП којима је компензована штета
- Број јавних састанака и расправа са лицима погођеним пројектом
- Број погођених помоћних објеката,
- Број експроприсаних m²,
- Број и проценат појединачних споразума о накнади потписаних пре почетка грађевинских радова.
- Број и врсте жалби које је Комисија за жалбе примила у вези са откупом земљишта (број поднетих жалби, број и проценат решених жалби у наведеном року од 7 дана, број и проценат лица задовољних исходом, односно одговором на њихов жалбе/коментаре, све разврстано по полу подносиоца жалбе), и број покренутих правних радњи у вези са откупом земљишта,
- Број жалби које је Комисија за жалбе примила у вези са грађевинским радовима
- Број лица погођених пројектом ангажованих као локална радна снага за потребе извођења радова (лице-месец и број стварно запослених лица, разврстано по полу);
- Број уговора које је извођач радова закључио у локалној заједници (нпр. за смештај радника, закуп парцела за складиштење материјала и сл.).
- Број обука повезаних са SEA/SH које су реализоване.
- Проценат радника који су потписали Кодекс понашања.

ЈУП ће месечно ажурирати базу података у виду табела у Excel-у и прослеђивати квартална ажурирања Светској банци.

11.2 Завршни извештај

ЈУП ће вршити надзор имплементације поступака расељавања, кроз интерне институционалне аранжмане.

На основу полугодишњег извештаја, ЈУП ће направити интерни завршни извештај у року од два месеца од завршетка расељавања како би сумирао имплементацију RAP-а. Извештај треба да потврди да су све ставке уврштене

у RAP испоручене и све услуге пружене. Поред тога, извештај треба да процени да ли су мере ублажавања које су прописане у RAP-у оствариле жељени ефекат. Социо-економски статус погођеног становништва ће се мерити у односу на основне услове становништва пре расељавања, како је утврђено путем пописа и социо-економске анкете. Прилог који садржи списак учесника заједно са њиховим потписима биће укључен у Завршни извештај ради документовања учешћа заинтересованих страна. Интерни завршни извештај сматра се одговарајућим у погледу степена утицаја.

12. Трошкови и буџет

Према националним условима, трошкове откупа земљишта сноси Корисник експропријације, односно Град Нови Пазар. Средства потребна за откуп земљишта обезбеђена су и опредељена у Буџету Града Новог Пазара. Потврда о доказима о новчаним средствима приложена је у Прилогу 7 – Доказ о обезбеђеним средствима за експропријацију. Остали трошкови везани за администрацију жалби, праћење и евалуацију, објављивање и јавне консултације су већ урачунати у план ангажовања заинтересованих страна пројекта (SEP)¹⁰ и буџетирани су унутар додатних и оперативних трошкова Јединице за управљање пројектом (ЈУП). Активности које спроводи Град Нови Пазар су покривене кроз плате запослених у градској администрацији, док трошкове посета локацијама и административне трошкове сноси ЈУП. У наставку је процена расподеле буџета за финансирање активности везаних за имплементацију овог RAP-а, поред компензације за губитак земљишта и имовине, који су осигурани и алоцирани како је наведено у табели 7 испод.

Табела 7 – Расподела Буџета

Буџетске категорије	
1. Плате запослених и повезани трошкови	4. Обука
<i>1а Социјални консултант и технички чланови ЈУП-а – буџет распоређен кроз консултантске потписане уговоре</i>	<i>4а. Обука о имплементацији RAP-а за Град Нови Пазар – трошак је урачунат у трошкове консултантских услуга ЈУП и стручњака за животну средину и друштвена питања</i>
<i>1б. нпр. трошкови путовања урачунати у додатне оперативне трошкове</i>	6. Механизам за жалбе
2. Консултације и анкете	<i>6а. Обука Комисије за жалбе – покривени накнадом за консултанта ЈУП за друштвена питања</i>
<i>2а. Састанци за почетак пројекта – простор и материјал су заједничким снагама обезбедили ЈУП и Град Нови Пазар – без додатних трошкова</i>	<i>6в. Комуникациони материјали за Комисију за жалбе – шаблони развијени као део овог RAP-а, док ће остале разрадити консултант за друштвена</i>

¹⁰ [https://rdvode.gov.rs/doc/Stakeholder-Engagement-Plan\(SEP\).pdf](https://rdvode.gov.rs/doc/Stakeholder-Engagement-Plan(SEP).pdf)

	<i>питања, а трошкове штампања и дистрибуције сноси ЈУП</i>
<i>2б. Јавне консултације – обухваћене накнадом за консултанта за друштвена питања, док су штампани материјали обухваћени из додатних оперативних трошкова ЈУП-а</i>	7. Саветодавна подршка током експропријације сопственицима
2в Анкете	<i>7а. преко јавног браниоца Новог Пазара и консултанта за друштвена питања у оквиру ЈУП-а</i>
3. Кампања комуникације	8. Надзор
3а. Постери, леци – 200 EUR	<i>8а) Праћење експропријације обухваћено накнадом за консултанта за друштвена питања</i>
3б. Кампања на друштвеним мрежама – без трошкова	<i>8б) Извештај о напретку имплементације RAP-а обухваћен накнадом за консултанта за друштвена питања</i>
3в Радионице	

Табела 8: Процена буџета за експропријацију

Елемент	# парцела	# непокретности на земљишту	Укупна површина земљишта (m ²)	Опредељени буџет са непокретности и трошковима (RSD и противвредност у EUR)	Цена по категорији земљишта/структуре		Статус исплате
Рашка откуп земљишта путем експропријације	19	3	5.048	250.000.000,00 RSD	Земљиште:	39.815.748,00 RSD (у противвредности 339.724,81 EUR)	Чека се да се одобри RAP
				у противвредности 2.132.923 EUR)	Непокретности – Помоћне структуре и усеви	553.982 RSD (у противвредности 4.726,80 EUR)	
УКУПНО:	19		5.048	250.000.000,00 RSD			

У складу са захтевом ESS5 и ESS10 Светске банке

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Републичка дирекција за воде објављује позив за

ЈАВНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ

поводом

ДОДАТКА АКЦИОНОМ ПЛАНУ РАСЕЉАВАЊА (RAP)

За радове на уређењу корита реке Рашке у Новом Пазару
у оквиру Пројекта Интегрисаног управљања рекама Саве и Дрине (SDIP)
које ће се одржати (по локалном времену) у просторијама Градске управе
Града Новог Пазара

Документи који су предмет консултација доступни су у штампаним примерцима на следећим адресама:

- у просторијама Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Дирекција за воде, Булевар уметности 2, Београд, четври спрат, радним данима између 11.00 и 13.00 часова током 14 дана од дана објаве јавног позива
- у просторијама Града Новог Пазара током радног времена,
- На веб-страници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Дирекција за воде: www.rdvode.gov.rs
- На веб-страници Града Новог Пазара: www.Novi.Pazar.org

Додатне информације, питања и примедбе везане за предметне документе, могу се поднети у писаној форми на доле наведене адресе, електронском поштом, као и директно током консултација.

Ако вам је потребна додатна информација, молимо контактирајте:

Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

СДИП ЈУП

имејл: rdvpiu@minpolj.gov.rs

Локална комисија за жалбе

имејл:

esad.mahmutovic@novipazar.org.rs

Прилог 2 – Захтев за приступ информацијама од јавног значаја

НАПОМЕНА: Ово је само незваничан превод. Захтеви треба да се подносе на српском језику.

.....

Назив и седиште органа коме се захтев упућује

З А Х Т Е В

за приступ информацијама од јавног значаја

На основу члана 15. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), од горе наведеног органа захтевам:*

- o ☐ обавештење да ли поседује тражену информацију;
- o ☐ увид у документ који садржи тражену информацију;
- o ☐ копију документа који садржи тражену информацију;
- o ☐ достављање копије документа који садржи тражену информацију:**
- o ☐ поштом
- o ☐ електронском поштом
- o ☐ факсом
- o ☐ _____ на _____ други начин:*** _____

Овај захтев се односи на следеће информације:

_____ (дати што прецизнији опис информације која се тражи, као и друге податке који олакшавају проналажење тражене информације)

Тражилац информације/Име
и презиме

У _____,

Адреса

Дана _____ 202__ (датум) _____

Други подаци за контакт

Потпис _____

* У кућици означити која законска права на приступ информацијама желите да остварите.

** У кућици означити начин достављања копије докумената.

*** Ако захтевате други начин достављања обавезно уписати који начин достављања захтевате.

Прилог 3 – Социо-економски анкетни упитник

Број
упитника:

Датум анкете: .2025.

Град: Нови Пазар

Локација: Рашка

Адреса:

Број катастарске парцеле:

Да ли је цела парцела угрожена: ДА/НЕ

Уколико то није случај, прецизирајте
величину дела парцеле који није
угрожен: m²

1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ИСПИТАНИКУ

1.1. Име и презиме испитаника:

1.2. Место боравка:

1.3. Власник или корисник парцеле:

1.4. Етничка припадност:

1.5. Број телефона:

2. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О УГРОЖЕНОЈ СВОЈИНИ (ПАРЦЕЛИ)

2.1 Локација парцела, укупан број по локацији и катастарски број

Место	Укупан број парцела	Број катастарске парцеле	Тренутна намена <i>Означите одговарајућу намену</i>
1.			Обрадиво земљиште Шума Пашњак Не користи се
2.			Обрадиво земљиште Шума Пашњак Не користи се

3.			Обрадиво земљиште Шума Пашњак Не користи се
----	--	--	--

3. ПИТАЊА СВОЈИНЕ

3.1 Власник: Да Не

3.2 Корисник: Да Не

3.3 Детаљи о својини		
Комплетно пријављено право власништва		
Легализација у току		У којој је фази поступака легализације:
Легални закуп јавног земљишта		Власник
Легални закуп приватног власништва		Власник (детаљи за контакт):
Неформални закуп		Власник (детаљи за контакт):
Потпуно неформално		На који начин је власник дошао у посед горе наведене парцеле?
Сувласнички однос ДА/НЕ		Ако је одговор потврдан, наведите друге сувласнике:

*Означите одговарајући
квадратић*

4. ПОЉОПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ

4.1 Вишегодишње / једногодишње врсте:

4.2 Ако је вишегодишња врста: Година садње: _____

4.3 Просечан принос на предметној парцели по пољопривреднику:
_____ (прецизирајте јединицу мере).

4.4 Целокупно земљиште које је на располагању фармеру, укључујући ову и друге парцеле: _____ хектара

Укључујући обрдиво земљиште, пашњаке, шуме, неплодно и земљиште које се не користи – унети целокупно земљиште које је на располагању фармеру, без обзира на власништво.

4.5 Од чега је ове године обрађено: _____ хектара
5. ПОЉОПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ

5.1 Да ли продајте пољопривредне производе

____?

5.2 Ако продајете, колики је Ваш годишњи приход од продаје пољопривредних производа: _____

5.3 Да ли користите пољопривредне производе за своје потребе (исхрану):

6. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЧЛАНОВИМА ДОМАЋИНСТВА

6.1 Информације о члановима домаћинства

	Име и презиме	Сродство са главом домаћинства	Година рођења	Пол		Занимање	Образовање (диплома, или стручно образовање)
1	НН	НН		М	Ж		
2				М	Ж		
3				М	Ж		
4				М	Ж		
5				М	Ж		

7. СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ДЕТАЉИ О УГРОЖЕНОМ ДОМАЋИНСТВУ

УГРОЖЕНОСТ

7.1 Да ли неко од чланова домаћинства има један од следећих проблема:	7.2 Социјална примања (да или не, у случају да је одговор да, наведите врсту помоћи)
---	--

Физички хендикеп		
Ментални хендикеп		
Хронично обољење за које је неопходна редовна медицинска нега		
Хронична болест за коју је неопходна хоспитализација		
Незапослен или без редовног прихода		
Старија особа и/или старија особа која живи сама		
Припадник етничке, мањинске групе (нпр. Ром)		
Други проблеми (наведите)		

Наведите број угрожених чланова домаћинства у делу 2 релевантне табеле

7.1 Укупан приход домаћинства

У које од наведених категорија спада Ваше домаћинство према укупном месечном приходу	
Мање од 10.000 динара	
Између 10.000 и 40.000 динара	
Између 40.000 и 70.000 динара	
Више од 70.000 динара	

У случају да неколико чланова домаћинства зарађује, молимо Вас да саберете ове износе

Који су од наведених Ваши извори прихода:			
Плата		Пензија	
Индивидуална пољопривредна производња		Државна или друга помоћ	
Мало предузеће		Остало (наведите):	
Дознаке		Остало (наведите):	

Означите одговарајући квадратић

7.2 Укупни месечни трошкови и категорије

У које од наведених категорија спада Ваше домаћинство према укупној месечној потрошњи:	Који од наведених спадају у Ваше главне категорије трошкова, или наведите распон износа	
Мање од 10.000 динара	Храна и безалкохолна пића	
Између 10.000 и 40.000 динара	Трошкови у вези са одржавањем	

		домаћинства (станарина, вода, струја, гас, гориво и др.)	
Између 40.000 и 70.000 динара		Храна	
Више од 70.000 динара		Намештај, апарати за домаћинство, редовно одржавање куће	
		Здравствене потребе	
		Образовање	
		Одмор и рекреација	

*У случају да неколико чланова
домаћинства зарађује, молимо
Вас да саберете ове износе*

Означите одговарајући квадратић

7.2 Како оцењујете задовољство Вашом економском ситуацијом?

Веома задовољавајућа	
Задовољавајућа	
Ни задовољавајућа ни незадовољавајућа	
Незадовољавајућа	
Веома незадовољавајућа	

Означите одговарајући квадратић

*Да ли постоји нешто што желите да додате? -----
-----*

ХВАЛА!

Прилог 4 – Социо-економски подаци и права лица чије је земљиште експроприсано

Anonymous -
Additional.xlsx

Бр .	Катастарска општина	Број парцеле	Укупна захваћена површина у m ²	Идентификациони документ лица погођених пројектом	Врста земљишта	Коришћење земљишта	Припадајућа имовина [Да/Не]	Постигнут споразум путем преговора	Накнада за ИМОВИНУ	Захтев за замену земљишта	Датум преговора	Упућено суду [Да/Не]
1	Варево	466/2	283	1	-	-		Да			31.01.2025.	Не
1	Варево	466/2	-	2	-	-		Да			31.01.2025.	Не
2	Варево	445/2	661	3	Грађевинско	Башта		Да			31.01.2025.	Не
3	Побрђе	1266/4	2	4	Грађевинско	Ливада		Да			25.12.2024.	Не
4	Варево	437/2	20	5	Грађевинско	Пашњак		Да			31.01.2025.	Не
5	Варево	438/2	1674	5	Грађевинско	Поље		Да			31.01.2025.	Не
6	Побрђе	1221/12	210	6	Грађевинско	Поље		Да			18.12.2024.	Не
7	Побрђе	1320/7	35	7	Грађевинско	Ливада		Да			18.12.2024.	Не
8	Побрђе	1225/2	72	8	Грађевинско	Башта		Да			12.12.2024.	Не
8	Побрђе	1225/2	72	9	Грађевинско	Башта		Да			28.11.2024.	Не
9	Побрђе	1342/2	25	10	Грађевинско	Башта	Пратећи објекат	Да	140.347		24.12.2024.	Не
10	Побрђе	1265/2	13	11	Грађевинско	Ливада		Да			25.12.2024.	Не
10	Побрђе	1265/2	29	4	Грађевинско	Ливада		Да			25.12.2024.	Не
11	Варево	446/2	169	12	Грађевинско	Ливада		Да			30.01.2025.	Не
11	Варево	446/2	-	13	Грађевинско	Ливада		Да			30.01.2025.	Не

11	Варево	446/2	151	14	Грађевинско	Ливада		Да			30.01.2025.	Не
11	Варево	446/2	-	15	Грађевинско	Ливада		Да			30.01.2025.	Не
12	Побрђе	1221/16	214	16	Грађевинско	Поље		Да			19.12.2024.	Не
12	Побрђе	1221/16	240	17	Грађевинско	Поље		Да			19.12.2024.	Не
13	Побрђе	1223/2	46	18	Грађевинско	Поље		Да			19.12.2024.	Не
13	Побрђе	1223/2	46	19	Грађевинско	Поље		Да			19.12.2024.	Не
13	Побрђе	1223/2	46	20	Грађевинско	Поље		Да			19.12.2024.	Не
13	Побрђе	1223/2	92	21	Грађевинско	Поље		Да			19.12.2024.	Не
11	Варево	446/2	239	22	Грађевинско	Ливада		Да			23.12.2024.	Не
11	Варево	446/2	175	23	Грађевинско	Ливада	Хидрофор	Да	113.635		23.12.2024.	Не
14	Побрђе	1122/9	22	24	Грађевинско	Ливада		Да			27.01.2025.	Не
14	Побрђе	1122/9	22	30	Грађевинско	Ливада		Да			27.01.2025.	Не
14	Побрђе	1122/9	110	31	Грађевинско	Ливада		Да			27.01.2025.	Не
14	Побрђе	1122/9	110	32	Грађевинско	Ливада		Да			27.01.2025.	Не
14	Побрђе	1122/9	22	33	Грађевинско	Ливада		Да			27.01.2025.	Не
14	Побрђе	1122/9	22	34	Грађевинско	Ливада		Да			27.01.2025.	Не
14	Побрђе	1122/9	22	35	Грађевинско	Ливада		Да			04.03.2025.	Не
15	Варево	434/2	21	25	Грађевинско	Воћњаци	5 стабала ораха	Да	300.000		29.01.2025.	Не
16	Варево	433/2	50	26	Грађевинско	Воћњаци		Р		Да	29.01.2025.	Не
17	Побрђе	1122/7	4	27	Грађевинско	Воћњаци		Суд				Да
18	Побрђе	1150/2	61	28	Грађевинско	Поље		Суд				Да

19	Побрђе	1264/2	68	29	Грађевинско	Башта		Претходни земљишни спор између приватних лица				ДА
----	--------	--------	----	----	-------------	-------	--	---	--	--	--	----

Напомена: Потпуни подаци са проценом и износима накнаде чувају се у појединачним предметним списима ради заштите приватности.

Прилог 5 – Информативни летак о механизму за подношење жалби

Механизам за подношење жалби за пројекте регулација река Јошанице, Трнавице и Рашке

Јул 2025.

Поштовани суграђани,

Ради још боље сарадње са локалном заједницом током реализације Пројекта коришћења река Јошанице, Трнавице и Рашке у Новом Пазару, успостављен је механизам за подношење жалби ради евидентирања и ефикасног решавања проблема и потешкоћа са којима се грађани могу суочити током грађевинских радова на реализацији овог Пројекта.

Коришћењем механизма за подношење жалби грађани ће бити у могућности да брже и ефикасније заштите своја права и интересе, али и да добију додатне информације о самим радовима. Жалбе које спадају у надлежности овог тела односе се на штетне утицаје до којих може доћи током извођења радова (прашина, бука, штете на засадима и објектима, одлагање материјала на деловима неекспроприсаних парцела, непрописна возња теретних возила и грађевинске механизације и друга непрописна поступања извођача и подизвођача радова и сл.) као и поједина питања у вези са експропријацијом.

Информације о пројекту биће редовно саопштаване, а након почетка извођења радова могу се наћи и на званичној веб-страници Града Новог Пазара и на огласној табли у просторијама Градске управе.

Свака поднета жалба односно представка биће без одлагања евидентирана у Централном регистру жалби за Град Нови Пазар под јединственим бројем. Након тога, наводи жалбе или представке биће испитани, а по потреби се од подносиоца могу затражити и додатне информације уколико Комисија оцени да је то од значаја за поступање по жалби. Комисија ће одлуку донети у року од 7 радних дана, односно 15 радних дана у сложенијим случајевима, уз консултације са подносиоцем жалбе како би предпочила предложени начин решавања и проценила да ли се тиме на задовољавајући начин отклања проблем.

Комисију за жалбе формирало је Градско веће Новог Пазара и можете јој се обратити писаним путем доставом жалбе/представке на следећу адресу користећи формулар за жалбе који се налази у наставку овог обавештења

Комисија за жалбе у оквиру пројекта коришћења река Јошанице, Рашке и Трнавице

Име и презиме службеника задуженог за администрирање представки пристиглих Комисији за жалбе

Есад Махмутовић

Адреса: Стевана Немање 2

36300 Нови Пазар

Број телефона: 064/835-7338

Имејл адреса: esad.mahmutovic@novipazar.org.rs

Срдачан поздрав,

Комисија за жалбе

У Новом Пазару 04.07.2025. године

Подаци о подносиоцу жалбе

Жалбу можете поднети и без навођења својих личних података или можете затражити да се ваши
ваше сагласности не могу саопштавати трећим лицима чак ни за потребе поступања по жалби. У
желите да останете анонимни, о решењу случаја можете се информисати путем званичне веб-странице
Новог Пазара www.novipazar.rs

Име _____

Презиме _____

☐ Желим да моја жалба остане анонимна

Пол подносиоца жалбе (попуњавање овог поља није обавезно) ☐ Мушки ☐ Женски

☐ Захтевам да се мој идентитет без моје сагласности не открива трећим лицима.

Назначите на који начин желите да будете контактирани (имејлом, телефоном, редовном поштом)

☐ Редовном поштом на следећу адресу (молимо упишите адресу)

☐ телефоном: _____;

☐ Путем електронске поште на следећу адресу: _____

☐ Пратићу веб-страницу Града Новог Пазара и желим да останем анониман

Језик за комуникацију ☐ српски ☐ други (навести који) _____

Опис догађаја/проблема/разлога подношења пријаве (Шта се догодило? Где? Које се догодило
последича догађаја? Датум када се догађај десио)

☐ Да ли је ово први овакав случај (навести детаље) _____

☐ Да ли се овакав случај догодио и раније и колико пута _____

☐ Да ли разлог за жалбу и даље траје? _____

Који је, по Вашем мишљењу, најбољи начин да се реши овај проблем?

Потпис (у случајевима анонимне жалбе није потребан): _____

Датум подношења: _____

Попуњен образац послати на адресу:

Град Нови Пазар

Комисија за жалбе у оквиру пројекта коришћења река Јошанице, Рашке и Трнавице

Стевана Немање 2

36300 Нови Пазар

Број телефона: 064/835-7338

Имејл адреса: esad.mahmutovic@novipazar.org.rs

Прилог 6 – Образац за пријаву жалби.

ОБРАЗАЦ ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЖАЛБЕ –	
ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ЖАЛБЕ	
Референтни број:	
Пуно име и презиме Напомена: ако желите можете остати анонимни или затражити да без вашег пристанка Ваш идентитет не буде откривен трећим лицима.	Име _____ Презиме _____ ☐ ☐ Желим да останем анониман/на ☐ ☐ Захтевам да се мој идентитет не открива трећим странама без моје сагласности
Подаци за контакт: Молим вас означите како желите да будете контактирани (поштом на кућну адресу, телефоном, електронском поштом)	☐ ☐ Поштом: Молимо вас да наведете поштанску адресу: _____ ☐ ☐ _____ Телефоном: ☐ ☐ _____ Е-поштом ☐ _____ ☐ Не желим да ме контактирате и пратићу одлуку о мојој жалби путем веб-странице Града Новог Пазара: www.NoviPazar.org
Жељени језик за комуникацију	☐ ☐ српски ☐ ☐ босански ☐ ☐ Други, молимо Вас да назначите
Опис догађаја или жалбе:	Шта се догодило? Шта је последица тог проблема?
Датум догађаја/жалбе	☐ ☐ Једнократни догађај/жалба (датум _____) ☐ ☐ Догодио се више пута (колико пута? _____) ☐ ☐ Сметње и даље трају (тренутно осећам последице догађаја)
☐ Шта бисте желели да се уради да би проблем био решен?	
Потпис: _____ (Није потребан у случају анонимних пријава) Датум: _____	

Вратите овај образац на следећу адресу:

Град Нови Пазар

**За Комисију за жалбе у вези са радовима на регулисању речног корита
(Трнавица)**

Стевана Немање 2

36300 Нови Пазар

Прилог 7 – Доказ о обезбеђеним средствима за експропријацију

Доказ о обезбеђеним средствима јавно је доступан на

<https://www.novipazar.rs/dokumenti#budzet-grada>

Прилог 8 – Оснивање Комисије за жалбе

Na osnovu člana 46. i 47. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/07, 83/14 - dr. zakon, 101/16 - dr. zakon i 47/18), člana 66. tačka 21. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 6/19) i člana 67. Poslovnika Gradskog veća grada Novog Pazara („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 1/14, 5/14 i 8/16), Gradsko veće grada Novog Pazara, na sednici održanoj 27. januara 2023. godine, donosi

REŠENJE O FORMIRANJU ŽALBENE KOMISIJE

I

Formira se Žalbena komisija, i u istu se imenuju:

-Esad Mahmutović, predsednik komisije,
-Milica Mančić, član,
-Nikola Milenković, član,
-Irma Binjoš Kučević.

II

Zadatak Komisije iz člana 1. Ovog Rešenja jeste da prima zahteve, molbe, predstavke građana i slično čije se nepokretnosti eksproprišu i žive u neposrednoj blizini reka na kojima će se izvoditi radovi i da, u saradnji sa nadležnim organima Grada, navedene zahteve građana reši u skladu sa zakonom.

III

Komisija se obavezuje da po obavljenom poslu podnese izveštaj Gradskom veću grada Novog Pazara.

IV

Ovo Rešenje stupa na snagu danom donošenja.

GRADSKO VEĆE GRADA NOVOG PAZARA

Broj: 02-19/23-1
U Novom Pazaru, 27. januara 2023. godine

ZAMENIK PREDSEDNIKA VEĆA
Vladimir Marinković

Прилог 9 –Треба да буде додат

Прилог 10 – Извештај о консултацијама са ЛПП – Додатних 500 метара деонице, радови на регулацији реке Рашке

1. Увод

У процесу израде Акционог плана расељавања (RAP) за додатне утицаје повезане са деоницом од 500 метара радова на регулисању реке Рашке, Јединица за управљање пројектом Града Новог Пазара спровела је серију **појединачних консултација** са лицима погођеним пројектом (ЛПП).

Ове консултације представљале су суштински део процеса припреме RAP-а, обезбеђујући да сва лица под утицајем пројекта буду информисана о планираној експропријацији земљишта и имовине, договорима о накнади и процедуралним корацима у складу са српским законодавством и Еколошким и друштвеним стандардом 5 (ESS5) Светске банке.

2. Методологија и приступ ангажовању

о Да би се обезбедила инклузивност и усаглашеност са захтевима ESS5, сваком ЛПП-у су упућени **лични и појединачни позиви у писаној форми**. Позиви су упућени са **довољним временским размацама** пре предложених датума састанака, омогућавајући лицима погођеним пројектом време за припрему, тражење савета и давање одговора. Писма су садржала сврху састанка, детаље о планираној експропријацији и релевантне правне и процедуралне информације.

Консултације су **одржане лицем у лице** између представника Града Новог Пазара и сваког ЛПП-а. Током састанака, лица под утицајем пројекта су била:

- Питана да ли имају било какве примедбе на планирану експропријацију;
- Позвана да изразе своје ставове о планираним радовима;
- Питана да ли је погођено земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције;
- Питана да ли је уз земљиште била повезана било каква имовина;
- Питана да ли постоје било какви неформални корисници, станари или постојећи спорови у вези са земљиштем који би могли утицати на процес експропријације;
- Упозната са потпуним информацијама о методологији накнаде;
- Позвана да изнесу било које друге проблеме или забринутости које имају.

У случајевима када је погођена имовина била у **заједничком брачном власништву**, оба супружника су била позвана да присуствују консултацијама како би се обезбедило да одлуке буду донете уз пуно знање и сагласност свих законских власника. У разговорима је појашњено да се, у складу са важећим законом, имовином заједнички управља и да оба супружника имају једнака права и одговорности у доношењу одлука које се односе на њено коришћење или пренос власништва. Процес потврђивања сагласности је објашњен, уз напомену да се пристанак на предложену експропријацију земљишта мора дати и заједнички, као сувласници, и појединачно, како би се обезбедило да сваки супружник има прилику да слободно изнесе своје ставове. ЛПП су била охрабрена да, уколико је потребно, приватно размотре предлог пре давања своје коначне сагласности, и уверени да никакве радње неће бити предузете без њихове изричите и информисане сагласности.

Консултације са ЛПП 1 и 2 спроведене су 31. јануара 2025. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 283 m² земљишта за радове на регулисању

Консултације са ЛПП 21 спроведене су 19. децембра 2024. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 92 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем.

Консултације са ЛПП 22 спроведене су 23. децембра 2024. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 239 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем.

Консултације са ЛПП 23 спроведене су 23. децембра 2024. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 175 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем. Попис имовине је потврђен, а ЛПП је пријавило постојање хидрофора који служи као алтернативни извор водоснабдевања.

Консултације са ЛПП 24 спроведене су 27. јануара 2025. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 22 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем.

Консултације са ЛПП 30, 31, 32, 33 и 34 спроведене су 27. јануара 2025. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 22 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем.

Консултације са ЛПП 35 спроведене су 4. марта 2025. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 22 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем.

Консултације са ЛПП 25 спроведене су 29. јануара 2025. године између представника Града Новог Пазара и ЛПП у вези са планираном експропријацијом 21 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем. Инвентар имовине на земљишту је потврђен, као и постојање помоћног објекта површине 25 m².

Консултације са ЛПП 27 спровођени су у продуженом периоду од три месеца, од јануара до маја, између представника Града Новог Пазара и ЛПП-а у вези са планираном експропријацијом 4 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем. ЛПП су одговорила да немају примедби у погледу утицаја, али су одбила све понуђене износе и инсистирали да, због мале површине која се експроприше, суд одлучи о висини накнаде.

Консултације са ЛПП-има 28 спровођени су у продуженом периоду од три месеца, од јануара до маја, између представника Града Новог Пазара и ЛПП-а у вези са планираном експропријацијом 61

m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је питано да ли има било какве примедбе на планирану експропријацију, своје ставове о планираним радовима, да ли је земљиште било обрађивано или је служило као извор егзистенције, да ли је уз земљиште била везана нека имовина, као и да ли постоје неформални корисници, станари или спорови у вези са земљиштем. ЛПП су одговорила да немају примедби у погледу утицаја, али су одбила све понуђене износе и инсистирали да, због мале површине која се експроприше, суд одлучи о висини накнаде.

Консултације са ЛПП-ем 29 спровођени су у продуженом периоду, између представника Града Новог Пазара и ЛПП-а у вези са планираном експропријацијом 68 m² земљишта за радове на регулацији реке Рашке. ЛПП је пријавило ранији спор у вези са земљиштем, а предмет је предат суду који ће најпре одлучити о власништву, након чега ће накнаду одредити суд.

Прилог 11: ЈАВНО ОБЈАВЉИВАЊЕ И ЈАВНА КОНСУЛТАЦИЈА извештај за ПУУЖ (План управљања животном средином и друштвеним аспектима)

Република Србија
Министарство пољопривреде, шумарства
и водопривреде
Немањина 22-26, 11000 Београд

**ПРОГРАМ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА КОРИДОРА
РЕКА САВЕ И ДРИНЕ (СДИП)**

**ИЗВЕШТАЈ О ЈАВНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА
за**

**ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ
СРЕДИНЕ И ДРУШТВЕНИМ ПИТАЊИМА**

Потпројекти регулације за реке Рашка, Јошаница и
Трнавица у Новом Пазару

БЕОГРАД, мај 2023.

Садржај

1. BACKGROUND 107
2. REPORT ON PUBLIC CONSULTATION, MAY 19, 2023 109
3. DOCUMENTATION **Error! Bookmark not defined.**

1. КОНТЕКСТ

Сава и Дрина су такве да проузрокују и сушне периоде и разорне поплаве — последње су се догодиле 2010. и 2014. године. Поплава Саве 2014. године – највећа поплава у једном веку – изазвала је 79 жртава и штету од 1,5 милијарди евра у Србији (4,7% БДП-а), 2,0 милијарде евра у Босни и Херцеговини (15% БДП-а) и 300 милиона евра у Хрватској (0,5% БДП-а). Године 2010. Дрина је проузроковала велике поплаву — делом због изливања хидроенергетских резервоара — и забележила је своје највеће нивое у последњих 100 година. Бујичне поплаве уништиле су куће, мостове и деонице путева, док је пораст водостаја довео до плављења и урбаних и сеоских подручја.

Интегрисани пројекат развоја речних коридора Саве и Дрине (Прва фаза програма) усмерен је на унапређење заштите од поплава и прекогранично управљање водним ресурсима у одабраним сливним подручјима речних коридора Саве и Дрине, са вишим циљем јачања регионалне економске интеграције и раста кроз побољшану заштиту од поплава, пловност водних путева и повезаност теретног транспорта, као и прекогранично управљање водама дуж коридора Саве и Дрине.

Подручје утицаја радова на регулисању речних корита Рашке, Јошанице и Трнавице значајно ће користити густо насељеном и урбанизованом делу града Новог Пазара.

После великих поплава 2013, 2014. и 2016. године, које су за собом оставиле значајне материјалне штете (пре свега на приватној имовини), било је очигледно да је унапређење постојећих система заштите од поплава и инфраструктуре потребно проширити ка периферији Новог Пазара. У прилог томе говори и чињеница да је у међувремену Град доживео значајно проширење и урбанизацију речних обала низводно и узводно од обучених деоница. Поред тога, због изградње супротне зонирањем и планским захтевима, велики број објеката (приватних, стамбених, пословних и помоћних) изграђен је непосредно уз водоток, што је у великој мери повећало ризик од поплава и отежава пројектовање нових система заштите од поплава.

Потпројекти на рекама Рашка, Јошаница и Трнавица неће изазвати ни физичко ни економско расељавање. За физички обухват Потпројекта користиће се само уски појасеви земљишта (углавном запуштено земљиште, захваћено ерозијом, без активности које обезбеђују егзистенцију). Утврђено је упоређивањем различитих микроваријанти да пројектно решење Потпројекта изазива минималан негативан утицај на лица под утицајем пројекта и заједницу, јер ће планирани радови довести само до случајева делимичног захвата парцела и мањег откупа земљишта, који нису повезани са активностима које обезбеђују егзистенцију, док се истовремено разматрају адаптивне мере пројектовања ради избегавања утицаја на стамбене физичке објекте.

Главни циљ радова на регулисању речних корита јесте спровођење мера усмерених на заштиту од поплава, ерозије и бујица, чиме се допуњује већ успостављени систем заштите од поплава. Пројектним решењима обезбедиће се заштита индустријске зоне, путне, стамбене и комуналне инфраструктуре, као и приватног земљишта од великих вода, односно поплава. Потпројекти на рекама Рашка, Јошаница и Трнавица обухватају уређење

речног корита и водног земљишта на такав начин да се обезбеди проток воде и наноса, као и стабилност речног корита и обала.

Деоница реке Рашке обухваћена овим Потпројектом односи се на део узводно од постојеће већ регулисане деонице, у дужини од око 2500 метара.

Деоница реке Јошанице обухваћена овим потпројектом односи се на деоницу узводно од постојеће већ уређене деонице у дужини од око 1.000 m.

Радови обухватају приближно 3.600 m узводно од краја обучене деонице. На слици су приказане и реке Рашка и Јошаница и њихове локације јер би се радови на уређењу река на ове три реке могли спровести истовремено.

Све три реке, уопштено, погођене су интензивном урбанизацијом њихових речних обала. Због грађевинских активности често уз непоштовање урбанистичких планова и проширења насеља, посебно у приградским насељима, изграђен је велики број објеката који се налазе непосредно уз водоток. Објекти су се често градили без грађевинских дозвола, у фазама. Често су зграде у главном речном кориту, што у великој мери повећава ризик од поплава. Оваква дешавања у близини водних тела нису ретка у Србији, док Град Нови Пазар има прилично неповољне развојне могућности у погледу просторне доступности.

Радови на потпројекту се састоје од следећих компоненти:

1. Припремни радови,
2. Уклањање растиња,
3. Уклањање мостова,
4. Уклањање нефункционалних отпадних вода из приватних домаћинстава
5. Земљани радови,
6. Радови у шљунку и камену,
7. Радови у бетону,
8. Уливна грађевина и
9. Завршни радови.

Потпројекти су били подвргнути интегрисаном еколошком и друштвеном надзору, у складу са механизмом усвојеним у ПУУЖ-у пројекта. Сам надзор је представљао комбинацију кабинетских студија, теренских посета и посматрања, допуњених локалним контекстом и знањем које су пружиле локалне заједнице и различите институције Града Новог Пазара.

На основу еколошких и друштвених утицаја, пројекат је сврстан у категорију ризика „Умерен“. То значи да је реч о пројекту који захтева ПУУЖ (План управљања животном средином и друштвеним аспектима) усклађен са Оквиром Светске банке за животну средину и друштво (ESF). Радови неће бити извођени у заштићеном природном подручју.

Јединица за управљање пројектом (ЈУП) израдила је три одвојена нацрта ПУУЖ докумената за радове на регулацији река Рашке, Јошанице и Трнавице. ПУУЖ документи су развијени како би се обезбедила имплементација пројекта у складу са Оквиром Светске банке за животну средину и друштво (ESF) и домаћим прописима који се односе на заштиту животне средине и друштвене утицаје. Припрема ПУУЖ докумената спроведена је кроз кабинетске студије и теренска истраживања, укључујући консултације са институцијама на свим нивоима, као и са унутрашњим и спољним локалним заинтересованим странама. Главне мере ублажавања у оквиру ПУУЖ-а засноване су превасходно на теренским истраживањима спроведеним током 2022. и 2023. године.

У априлу 2023. године, сва три ПУУЖ документа добила су од Светске банке „сагласност“ за покретање јавних консултација. Почев од 23. априла 2023. године, ЈУП је започео процес јавних консултација путем директне сарадње са представницима Града Новог Пазара и припремом позива за јавне консултације.

Увид у ПУУЖ документе омогућен је од 28. априла 2023. године, када је ЈУП доставила ПУУЖ представницима локалних самоуправа и локалним канцеларијама у Новом Пазару.

Дана 28. априла 2023. године, Дирекција за воде Србије објавила је сва три ПУУЖ документа и позив за јавне консултације за јавност, органе и организације заинтересоване за ПУУЖ у оквиру радова на регулацији река Рашке, Јошанице и Трнавице у Новом Пазару.

Дана 05. априла 2023. године, Дирекција за воде Србије објавила је сва три ПУУЖ документа и позив за јавне консултације за јавност, органе и организације заинтересоване за ПУУЖ у оквиру радова на регулацији река Рашке, Јошанице и Трнавице у Новом Пазару.

Јавност, као и друге заинтересоване стране и организације, позвани су да учествују у процесу јавних консултација о нацртима ПУУЖ документа. Представници локалне самоуправе обавестили су јавност о времену и месту одржавања јавних консултација постављањем огласа на огласној табли у згради локалне самоуправе. ПУУЖ документи и позив за јавне консултације постављени су и на интернет страници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Увид у ПУУЖ документе био је омогућен на следећим адресама:

- на веб-страници Дирекције за воде: <https://www.rdvode.gov.rs/lat/aktuelno.php> и
- на веб-страници Града Новог Пазара: <https://www.novipazar.rs/>

Коментари и повратне информације могли су се доставити током самог састанка или у писаној форми, предајом упита Јединици за управљање пројектом СДИП, Булевар уметности 2а, 11070 Београд. Примедбе су се могле доставити и путем електронске поште на адресу електронске поште: rdvpiu@yahoo.com најкасније до 18. маја 2023. године у 16 часова.

2. ИЗВЕШТАЈ О ЈАВНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА, 19. МАЈ 2023.

Унутрашња објава ПУУЖ документа започела је 23. априла 2023. године, када су нацрти ПУУЖ документа достављени представницима локалне самоуправе у Граду Новом Пазару. Сва три ПУУЖ документа, на српском и енглеском језику, постала су доступна најширој заинтересованој јавности 28. априла 2023. године. Објављено је на веб-страници Министарства, заједно са огласом – позивом на јавне консултације. Заинтересоване стране позване су да учествују у дискусији и да стекну увид у ПУУЖ документе, предложене радове на регулацији река, као и у еколошке и социјалне утицаје пројекта са представљеним мерама ублажавања и праћења.

Објава нацрта ПУУЖ документа за јавност окончана је 19. маја 2023. године, када је одржана јавна презентација ПУУЖ документа у просторијама Градске управе у Новом Пазару, на адреси Стефана Немање 2, 36300 Нови Пазар.

На јавном консултативном састанку присуствовало је 57 учесника¹¹. Учесници су били разноврсна група лица директно погођених експропријацијом земљишта и становника који живе у близини река, као и представници Града (градоначелник и чланови Градског већа Новог Пазара).

Следећи представници заинтересованих страна потврдили су присуство јавним консултацијама:

1. РДВ ЈУП, Београд стручњак за животну средину
2. РДВ ЈУП, Београд стручњак за друштвена питања
3. Градска управа, Нови Пазар – градоначелник
4. Градска управа, Нови Пазар – представник Градског већа
5. Градска управа, Нови Пазар – представник Правне службе
6. Градска управа, Нови Пазар – представник Скупштине града
7. 57 заинтересованих грађана, Град Нови Пазар

¹¹ Имена, презимена и контакт подаци познати су члановима Јединице за управљање пројектом и могу бити представљени на захтев члана тима Светске банке. Подаци се чувају као поверљиви у складу са Политиком Групе Светске банке о приватности личних података

Слика 1: Јавне консултације, 19. маја 2023. године – презентација ПУУЖ докумената у PowerPoint-у

Слика 2: Јавне консултације, 19. маја 2023. године – презентација ПУУЖ докумената у PowerPoint-у

Састанак је започео према утврђеном распореду у 14.00 часова, а ПУУЖ документи су били детаљно представљени.

Током јавних консултација покренуто је више питања:

П1 Грађанин а): Грађани Новог Пазара дуго су чекали да започне имплементација овог пројекта. Када ће радови започети?

О1 Представник ЈУП: У наредних 4-6 месеци биће завршена набавка радова. Стога се очекује да ће почетак радова на Пројекту бити у другој половини 2023. године.

П2 Грађанин б): Да ли је локална самоуправа у Новом Пазару на било који начин проузроковала каснији почетак радова на пројекту?

О2.1 Представник ЈУП: Не. Напротив. Пројектна документација је одобрена од стране надлежне институције, а грађевинске дозволе су благовремено прибављене током 2022. године. Међутим, стандарди Светске банке за заштиту животне средине и друштва (ESF) захтевали су израду додатног сета пројектних докумената, укључујући и предметне ПУУЖ документе. Поступак израде и одобравања ПУУЖ докумената, укључујући јавне консултације, представља процес који ће се окончати извештајем о овим јавним консултацијама, који ће бити припремљен, достављен Светској банци и интегрисан у коначне ПУУЖ документе, као и у тендерску документацију.

П2.2 Представник Градског већа: Град Нови Пазар придаје велику пажњу заштити животне средине. У том смислу, поред релевантних пројеката заштите од поплава, Град Нови Пазар ће финансирати изградњу постројења за пријем и пречишћавање отпадних вода, као и изградњу додатних 110 km канализационе мреже.

О3 Грађанин в) из насеља Луг: Деоница дужине 395 метара реке Рашке, која се налази ван зоне пројекта, прекривена је земљом и различитим отпадом. Може ли чишћење овог дела реке Рашке постати део потпројекта Рашка?

П3: Представник ЈУП: За сада пројекат не предвиђа извођење радова ван пројектне зоне. Постоји утврђен предмер и прелиминар за пројектне радове, у складу са којим ће се предметне активности реализовати. Међутим, Градска управа Града Новог Пазара треба да размотри такве примедбе, имајући у виду да су слични проблеми уочени на више места на свим трима рекама. Коначно, током имплементације пројекта, Инжењер на пројекту ће, у директној комуникацији са ЈУП, утврдити могућност укључивања других, накнадних активности које нису предвиђене основним пројектом, уколико се препознају као суштинске за успешно спровођење пројекта.

П4: Грађанин г): Да ли је могуће, услед рушења бројних мостова, укључити изградњу пешачке стазе у пројекат, како би грађани могли непосредније да приступе одредиштима до којих сада стижу преко постојећих мостова?

О4: Представник ЈУП: Пројекат изградње пешачке стазе није укључен у радове на регулацији реке Трнавице. Град Нови Пазар, чији су представници присутни на овим консултацијама, треба да размотри могућност реализације таквог пројекта независно од регулације реке.

П5: Грађанин д): Да ли је пројектант пројекта регулације реке Трнавице имао у виду сливно подручје за атмосферске воде које се сада испуштају у реку Трнавицу постојећим канализационим системом, а након изградње новог корита постоји могућност да ће постојећи доток бити уклоњен и да ће, због немогућности одвођења атмосферских падавина, настати ризик од секундарних поплава?

О5: Представник Градског већа, Представник ЈУП: Пројектант је морао да узме у обзир све елементе одводњавања. Биће проверено са пројектантом и одговор ће бити достављен у року од 7 дана. У сваком случају, пројекат неће погоршати постојеће услове у погледу одводњавања атмосферских вода.

Током јавне презентације ПУУЖ докумената и каснијих дискусија није било других коментара на ПУУЖ документе, нити на будуће радове и еколошки и социјални аспект Пројекта.

Током 21 дана намењених за увид у ПУУЖ документе, штампани примерци који су чувани у ЈУП нису били тражени и није било телефонске или електронске преписке у вези са ПУУЖ документима.

Консултација је започела у 14.00 часова и завршена у 15.30 часова, по локалном времену.